

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԻ

Ազգային Պատրիարքարանի

ԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՈՅ

ԲԱՅՈՒՄ 1884 ԱՄՆՆ

ՆԻՍՏ Բ.

18 ՄԱՅԻՍ 1884

Կ. ՊՕԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Մ. Կ. ՍԱՐԴԵԱՆ

1884

ԴԻԻԱՆՔ ԱՉԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԱՅ

ՄԱՅԻ ԴԻԻԱՆ

Տիգրան	Էֆէնտի	Եռուսուֆեան	Ա. Արեւ-դէր
Գրիստոստուր	»	Ղազարոսեան	Բ. »
Յովհաննէս	»	Թորոսեան	Գ. »
Յովհաննէս	»	Արշակունի	Ս. Արեւ-դէր
Տիգրան	»	Հիւնքեարպէյէնտե. Բ.	»
Յակոբ	»	Պօշնակեան	Գ. »

Ձեռննասութեան Գիւան

Մատթէոս Եսկ. Իզմիրլեան
Գարեգին Վրդ. Թաթարեան
Մարկոս Էֆէնտի Աղաբէգեանց

Գաստիարակութեան Գիւան

Գէորգ Էֆէնտի Ապտուլլահ
Միքայէլ » Մամիկոնեան
Ռէթէոս » Պէրպէրեան

Կալուածոց Գիւան

Յակոբ Էֆէնտի Եէմէնիճեան
Պօղոս » Թորգոմեան
Գրիստոստուր » Ղազարոսեան

Համարա՛կալութեան Գիւան

Մկրտիչ Էֆէնտի Ճանըմեան
Գառնիկ » Յովակիմեան
Կարապետ » Սըվաճեան

Յարաբերութեան Գիւան

Յովհաննէս Էֆէնտի Թորոսեան
Ռուբէն » Պուլկուրեան
Վիչէն » Օրմանեան

Իրաւասութեան Գիւան

Յովհաննէս Քչյ. Մկրեան
Յակոբ Էֆէնտի Արշակ
Գարրիէլ » Նորասունկեան

Նախաճեռնութեան Գիւան

Յովհաննէս Էֆէնտի Արշակունի
Մինաս » Չերաղ
Նշան » Պօյաճեան

Խմբագրութեան Գիւան

Հարարձում Էֆէնտի Ալաճաճեան
Յակոբ » Գուրգէն
Մկրտիչ » Մէզգուրեան

Չ Գ Յ Ի Ն Ժ Ո Ղ Ո Վ

ԲԱՅՈՒՄ 1884 ԱՄՆ

Ն Ի Ս Տ Բ.

18 ՄԱՅԻՍ 1884

ՆԱԽԱԳԱՀ. — Տ. Մասթէոս Եպիսկոպոս Իլլիւքան (Առտ-Նոյ)

ԱՏԵՆԱՊԵՏ. — Տիգրան Էֆէնտի Եուսուֆեան

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԵՍՓՈՒԱՆՔ

ԿԵՐՈՆԱԿԱՆ ԵՐԵՍՓՈՒԱՆՔ

ԵՆՆԵՍԱՍԱՆՔ

Ա. Վիճակ

- 1 Սիմէոն Եպս. Սէֆէրեան Բ
- 2 Կարապետ Վ. Բագրատունիք
- 3 Վահան Վրդ. Տ. Մինասեան
- 4 Կարապետ Քահ. Սիթեան Բ
- 5 Խորէն Արքեպ. Նար-Պէյ Բ
- 6 Մասթէոս Եպս. Իզմիրեան
- 7 Յովհաննէս Քահ. Մկրիան
- 8 Գրիգոր » Աճէմեան Բ Պ
- 9 Յակոբ Վ. Ա. Փարազեան
- 10 Խորէն Քահ. Փէչլիլեանեան Բ 2
- 11 Ոսկի Քահ. Օնանեան
- 12
- 13 Եղիշէ » Այվազեան
- 14 Յովհաննէս Վ. Սրշարունի
- 15 Սահակ Քահ. Տ. Սարգսեան Բ 2
- 16
- 17 Յովսէփ Վարդ. Այվազեան
- 18 Գարեգին » Թաթարեան Բ
- 19 Սուքիաս Քահ. Ստեփանեան Բ 2
- 20 Գարրիէլ » Խանճեան Բ

Ե. Վիճակ

- Բ Բացակայութիւն առաջին :
- 2 » Երկրորդ :
- Պ » քանուսոր պատճառաւ :

ՈՅԽՐԸԱԿԱՆՔ

Ա. Վիճակ

Գոռմ-Գաբու, Կեդիկ-Վաղա-
Ե. Գոռմ-Գաբուի դուրս

- 21 Գրիգոր Պէրպլեան Բ 2
- 22 Կարապետ Աղաբաճեան Բ 2
- 23 Բարթող Բիւրքճիպաշեան
- 24 Գէորգ Այտուլաշեան Բ
- 25 Յ. Մէրեշմ-Գուլի Բ Պ
- 26 Տիգրան Հիւնքեարպէլէնտ. Բ Պ
- 27 Աւետիս Սուրճեան Բ Պ
- 28 Տօքթ. Յ. Թիրեաքեան Բ 2
- 29 » Այվազեան
- 30 Գէորգ Այվազեան Բ Պ
- 31 Յակոբ Եճմէնիճեան Բ 2
- 32 Յակոբ Գուրգէն
- 33 Խաչիկ Կամարական
- 34 Միհրան Ինճեան Բ 2
- 35 Յովակիմ Անդրէասեան Բ
- 36 Մարտիրոս Էքսէրճեան
- 37 Մանուէլ Պէշիրեան Բ

Բ. Վիճակ
Պէշիկբաշ

- 38 Բարսեղ Հալաճեան
- 39 Յովհաննէս Քէրէստէճեան Բ
- 40 Մելքոն Պարոնիկեան Բ 2
- 41 Լեւոն Քարամանճեան Բ Պ
- 42 Մարուպէ Յրէնկեան
- 43 Պօղոս Էնքսէրճեան Բ 2
- 44 Յակոբ Պօշակեան

Իսկիւտար Ս. Խաչ

- 45 Սիմէոն Յէլիկեան Բ
- 46 Գարրիէլ Նորատունկեան Բ 2

47 Գասպար Գասպարեան

48

Իսկիւտար Ս. Կարապետ

- 49 Միհրան Պահճեղապետ. Բ 2
- 50 Պօղոս Թարգումեան Բ
- 51 Տրդատ Փարազեան Բ 2
- 52 Յակոբ Հանճեան Բ 2

Գ. Վիճակ

Գաղմ-Բաղա

53 Գասպար Չերազ Բ 2

Բերա

- 54 Գրիգոր Սէյիմլիճեան Բ
- 55 Ղազար Հոլուեան Բ 2
- 56 Յարութիւն Պէկեան 2
- 57 Նշան Պօյաճեան Բ 2
- 58 Վիշէն Օրմանեան Բ 2
- 59 Մինքեքիմ Մանուկեան Բ
- 60 Համբարձում Մազպուլե. Բ 2
- 61 Մանուկ Այւանեան Բ Պ
- 62 Տիգրան Կիւմլիչէբաճեան Բ 2

Միշազիդ

- 63 Տիգրան Եուսուֆեան
- 64 Մկրտիչ Գաղանճեան Բ
- 65 Մկրտիչ Շանթեան Բ 2
- 66 Պօղոս Շիւմանեան Բ 2
- 67

Պէյրզօք Է. Ղալաքիա

68 Միքայէլ Մամիկոնեան

Գ. Վիճակ

Գոռմուսնուք Է. Իճախիւ

- 69 Մկրտիչ Մէղպուրեան
- 70 Սիմոն Մազուտեան Բ Պ

	Գատըզիւղ	ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԵՐԵՍՓՈՒՍՆՔ		Մուշ
71	Գառնիկ Յովակիմեան	Բ 2		121 Ստեփան Փափազեան
72	Կարապետ Հազարեան		Կարին	Բ
	Նարյը-Գաբու	101 Սերովբէ Ազնաւորեան	Բ 2	122 Նշան Գարագաշ
73	Միհրան Տէօբէճեան	Բ	Քեօթանես	Բ
	Եհնի-Մանայիկ Սամաթիոյ	102 Աւետիս Թընկրեան		Զէյրուն Եւ Մարաշ
74		103 Յակոչ Պարոնեան	Բ 2	123
	Թօփ-Գափու	Նիկոմիդիա		Տրապիզօն
75		104 Կարապետ Ս.Իւթիւճեան	Բ Պ	124 Յարութիւն Զլրբէղեան
	Էյուպ Ս. Եղիա Եւ Ս.	Ակն		Պաղտատ
	Աստուածածին	105 Յակոբ Գորեան	Բ	125 Կարապետ Սէթեան
76		Ղարանիսար		Տիգրանակերտ
	Գոբու-Զէլմէ	106 Կարապետ Երէցեան	106	126 Միհրան Զօչանեան
77	Կարապետ Սըվաճեան	Արաբկիր		Վան
	Հիսար Եւ Պոյանի-Գիւղ	107 Կարապետ Խաչիկեան	107	127 Մարկոս Աղաբէգեանոյ
78		Բադէշ		Աղքամար
	Նոր-Գիւղ Եւ Սբէնիա	108		128
79		Պրուսս		129
	Պալատ	109 Քրիստոստուր Ղաղարոսեան		Սեբաստիա
80	Մկրտիչ Կիւմրուչեան	Եւոզկիա		130 Մկրտիչ Յ. Մէլիքեան
81	Ռէթէս Թաղէոսեան	140 Կարապետ Կիւրճեան	Բ Պ	Ռուսնուգ
82	Ներսէս Երէցեան	Ամասիա		131
	Բարակեօմբիւկ	111 Համբարձում Ալաճաճեան	Բ 2	Բաբերդ
83	Յովհաննէս Թորոսեան	Բալու		132
84	Կարապետ Փանոսեան	112 Յովհաննէս Ազնաւորեան		Զմլկամազ
	Ե. Վիճակ	Եղեսիա		133
	Սամաթիա	113 Յակոբ Իւթիւճեան	Բ 2	Գաղատիա
85	Յակոբ Արշակ	Մանճըլըխ		134
86	Սարգիս Աղաբէգեան	114		Ատանա
87	Յովհաննէս Նուրեան	Հանճըն		135 Մինաս Զերազ
88	Ռուբէն Կիւմրուչիքրոսեան	115		Սիւրբդ
89	Գարեղին Պաղտատեան	Երզնկա		136 Մատթէոս Ալէքսանեան
90	Գրիգոր Ղաղարոսեան	116 Ռէթէոս Պէրպէրեան		Բ 2
91		Թէրթրտաղ		137
92		117 Տիգրան Գ. Սինանեան	Բ	Մալաթիա
93		Կեսարիա		138 Գլորգ Վարդանեան
94	Խասգիւղ	118		Իվկիր
95	Յովհաննէս Արշակուճի	Խարբերդ		139
96	Ռուբէն Պուշկուրեան	119		Եգիպտոս
97	Մարգար Գուլքարդեան	Պալքրեսիր		140 Ստեփան Գօրջեան
98	Յակոբ Թանտանեան	120 Ստեփան Գօրջեան		Բ 2
99	Նիկողոս Թիւլայէնտճեան			
100				

ՕՐԱԿԱՐԳ

- Ա. — Վաւերացումն նախորդ նստի ատենադրութեան.
- Բ. — Կաղմութիւն նախաքննիչ Գիւանաց .
- Գ. — Ստեփանի գործողութիւնք .
- Դ. — Որոշումն Օրակարգի .

Ընդ տւածեաց նախագահութեամբ Տ. Մատթէոս Եպիսկոպոսի Իշխրբեան, Ա. Ատե- նապետ Տիգրան էֆ. Եռսուֆեան ատեանը բացաւ ժամը 7 1/2 ին, 'ի նեւկոյտութեան 34 Երեսիտիւանաց, որոց թիւն 'ի վերջէ յանդերաց 41 ի :

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ Ի ՄԱՅՐ ԴԻՒԱՆԷ

ԱՅՏԵԱՊԵՏ ԷՖ. — Տեարք Երեսիտիւանք, Օրակարգի տնցնելէ առաջ կը խնդրեմ որ թոյլ տուք ինձ յանուն Գիւանի շնորհակալութիւն յայտնել այն վստահութեան համար որով պատուեցիք զմեզ յ'այս պալատն կոչելով : Ի՛մ մեծարոյ անդամակիցներս որք ներկայ էին անցեալ անգամ, ինձ վերապահած էին թարգ- ման կանգնիլ իրենց շնորհակալեաց : Այս վստահութիւնը կրկին առհաստատեաց մ'իջ ա՛յն ամակցութեամբ, զոր չ'ախտի զլանար ինձ, յուսամ, այս դժուար պաշտօնիս մէջ : Ժողովիս մեծամասնութեան ձայնը զիս կը կրչէ յ'աթու

Ատենադրութեան : Որչափ արգարացի պառ- ճառներ ալ ունենամ խոյս տալու այնպիսի պաշտօնէ մը, որոյ ծանրութեան քաջ իսկ տեղեկ եմ, պարտաւորութեանս դէմ մե- ղանջած պիտի համարիմ, զ'այն մերժելով : Թէպէտե համազում եմ թէ ինձմէ շատ ա- լելի արժանաւորներ կան, այս պաշտօնին բը- նութեան պահանջած հանգամանքներն յ'ան- ծին իրենաց պարունակող, և թէ Ժողովն կըր- նայ սխալած ըլլալ զիս ընտրելով, այսու ա- մենայնիւ չ'եմ կրնար մեծամասնութեան կար- ձեաց և վստահութեան վճռոյն վերաբնիչը ըլլալու չափ յանձնապատասխանութեամբ մեր- ժել զայս պաշտօն, առոնց աշխատութենէ փախչելու դատակնիւն ընդունելու վտանգին զ'անձս ենթարկելու :

Սահմանադրութիւնը՝ որ իրաւունց և պար- տուց սկիզբներն կը նուիրագործէ, պարտք կը դնէ ամենեաց վրայ իբրև հարազատ սրբիք շա- յատանեաց իյեղեցոյց, մեկնէ պահանջուած ծառայութիւններն չմերժել ըստ մեր կարու- ղութեան, նիւթովան ըլլան թէ բարոյական :

Արդ, բանի որ մեծարոյ պաշտօնակցերս պատշաճ դատեցին իրչել զիս 'ի գլուխ Գիւանին, ուրիշ բանչի մնար ինձ, եթէ ոչ խոնարհիլ մեծամասնութեան ձայնին առջև, և պատիներով պատուարժան ընկերակցացս աջակցութեանը, որք արտօնով եմ թէ պիտի յօժարին իրենց ժրաջան գործակցութեամբն լըրացնել իմ թերութիւններս :

Քաջ գիտեմ թէ, իբրև հրապարակային պաշտօնատար, իմ վարմունքս զերծ չ'պիտի ըլլայ որ և իցէ քննադատութենէ : Վասնզի այնպիսի սխառագայներ կան յ'որում անկարելի է որ Ատենապետ մը կարենայ զ'ամենքն հաւատարման գոհայնել . բայց կրնաք ապահով ըլլալ թէ, ինչ որ ալ ըլլան սոյն պաշտօնիս նկատմամբ եղած քննադատութիւններն, երբէք կուսակցական ոգւով առեան վարելու մեղադրանայ ենթակայ չը պիտի ըլլամ :

Սահմանադրութիւն և ներքին կանոնագրութիւն 'ի ձեռին պիտի ջանամ արտայայտեալ զանազան կարծիքներն, օրինաց սահմանին մէջ իրարու հետ հաշտեցնելու աշխատիլ, առանց միջամտելու վիճարանութեանց, և առանց կարեոր և մեծամասնութեան կողմանէ ստիպողական համարուած խնդրոց լուծումն, անձնական հաճոյից կամ կուսակցական ազդեցութեանց զօրութեամբ ճնշման վտանգի ենթարկելու տկարութիւնն ունենալու :

Յայտնի է թէ առ հասարակ ժողովոց վըրայ երկու տեսակ ճնշում կրնայ ըլլալ, մին արտարին և միւսն ներքին :

Արտարին ճնշման համար աւելորդ կը համարիմ խօսք մ'ըսել, բաջայոյս ըլլալով թէ ոչ որ պիտի յանդգնի 'այդպիսի ճնշման փորձ մը փորձել, Ազգին օրինաւոր ներկայացուցչաց ժողովին վրայ, վասնզի եթէ գտնուին այդպիսի յանդուրձան ձեռքեր որք դիպուածով օրինաց արամադրած պատժէն խոյս տալու խախտելի յուսոյ ապաւինին, իրենց նպատակին երբէք չ'են կրնաք հասնիլ :

Իսկ ներքին ճնշումն երկու կերպարանօք

կը ներկայանայ . մին է մեծամասնութեան ճնշումն, փոքրամասնութեան ձայնին վրայ . իսկ միւսն փոքրամասնութեան ճնշումն մեծամասնութեան ձայնք խեղդելու համար :

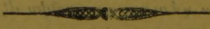
Արեւոխոսանք պէտք է ասոնց երկուքն ալ հաւատարապէս զգուշանան : Գիւանին պարտքն է թայլ տալ և հակել որ ամեն երեսփոխանի ձայն ազատօրէն արտայայտուի . բայց մի անգամ արտայայտուելէ և թէք ու դէմ վիճարանելով խնդիրն լըսարանուելէ ետև, Ատենապետն իւր պարտականութեան դէմ մեղանշած կը համարուի, եթէ առանց բռնաւոր պատճառի, որ խիստ հազուադիւտ պարագայից մէջ կրնայ պատահիլ, որ և իցէ նըկատմամբ օրինաց պահանջումն 'ի գործ զնեւ վարանի :

Արդ, մեր սոյն յայտարարութեամբ' Գիւանս վտանգելով իւր բոլոր պաշտօնակցաց ազգասիրութեան վրայ, և ժամանաւորապէս ժողովոց առ մեզ ցոյց տուած համակրութենէն քաջալերեալ, առանց որոյ ամենէն ընտիր Ատենապետն չը կրնար վարել իւր պաշտօն, որչափ բարի տրամադրութիւններ ալ ունենայ, կը փութամ պաշտօնավարութեան սխիլ, Օրակարգի տուածին խնդիրն ձեր որչաճան ներկայցնելով :

ՄԿԻԵԱՆ Տ. Յ. ԲԷՅ. — Շատ լաւ, զո՛հ եմ :

ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ Ռ. ԷՅ. — Յաջողութիւն կը մտաւ ձեռքեր :

Ձանաղան նոտարաններէ երեսփոխանք չը նորհակալութիւն կը յայտնեն Գիւանի կողմանէ եղած սոյն յայտարարութեան մասին :

Օ Ր Ա Կ Ա Ր Գ

Ա.

Վաւերացումն նախորդ նստի ստեղծարարութեան

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Նախորդ նստի ատենագրութիւնն խմբագրեալ պատրաստ է, և Դիւանոս ամեն ջանք 'ի գործ պիտի դնէր զայն տպագրել և ցրուել տալու համար, եթէ երկրւան Համարձման տօնն վրայ չըգար: Այս ատթիւ պարտք կը համարիմ յայտարարել թէ այսուհետև իւրաքանչիւր նստի ատենագրութիւն յաջորդ նստին տպագրեալ՝ ժողովոյդ վաւերացման ներկայել կը խօստանամք, ջանալով միանգամայն նախորդ շրջանէն զիջեալ ատենագրութիւններէն ևս տպագրել տալ հետըղհեալ:

ՍՐՎԱՃԵԱՆ Կ. ԷՖ. — Շնորհակալ եմք Մայր-Դիւանի այս կարգադրութենէն, վասնզի ատենագրութեանց տպագրութիւնն ժողովոյս համար կարեորութիւն ունեցող խնդիրներէն մին է:

ՁԱՅՆԵՐ. — Այո՛, այո՛, շնորհակալ եմք:

Բ.

Կազմութիւն Նախարանից Դիւանաց

Ատենապետ ԷՖ. անցնելով Օրակարգի Բ. խնդրոյն, Նախարանից Դիւանաց կազմութեան համար ըստ օրինի Մայր Դիւանի կողմանէ պատրաստեալ ընտրելոց պրագրելի ցանկն ցըրուել կուտայ Երեսօխոսանաց, և կը հրահրէ զանոնք տալ իւրեանց բուհներն. բուհհամարի բնին կարգելով վիճակու:

Տ. Եղիշ	Վարդ.	Այվազեան
Մարկոս	Էֆէնտի	Աղարէգեան
Նիկողոս	»	Թիւրպէտեան
Իսաթող	»	Բիրբճիպալեան

Բուհարիութիւն և բուհհամարն կատարուելով, արդիւնքն եղաւ հետեւեալն:

(Թիւ բուհարիւաց 32 -- Ձեռնագրք 2 -- ներկայութեան տուժարն ստորագրոյր և մեկնադք 2 = 36:)

ԴԻՒԱՆՔ

Ձեռնաստութեան Դիւան

Մատթէս	Եպիսկ.	Իվկիրան	30
Գարեգին	Վարդ.	Թատարեան	32
Մարկոս	Էֆէնտի	Աղարէգեանց	29

Դաստիարակութեան Դիւան

Գէորգ	Էֆէնտի	Ազատուլա՛.	30
Միրայէլ	»	Մատիկոնեան	29
Ուլթէս	»	Պէրպէրեան	28

Կալուածոց Դիւան

Յակոբ	Էֆէնտի	Ելմէնիճեան	30
Պօղոս	»	Թորգոմեան	30
Գրիսոստոբ	»	Ղաղարոսեան	30

Համարակութեան Դիւան

Մկրտիչ	Էֆէնտի	Ճանճիճեան	30
Գաակի	»	Յովակիմեան	31
Կարապետ	»	Սըլտեան	31

Յարաբերութեան Դիւան

Յովհաննէս Էֆէնտի	»	Թորոսեան	30
Ռուբէն	»	Պալիսեան	31
Լեւոն	»	Օրմանեան	31

Իրաւասութեան Դիւան		
Յովհաննէս Քչյ.	Մկրեան	30
Յակոբ Էֆէնտի	Արշակ	31
Գարրիէլ »	Նորատուկեան	31

Նախամեռնութեան Դիւան		
Յովհաննէս Էֆէնտի	Արշակունի	32
Մինաս »	Զերազ	32
Նշան »	Պոյտճեան	31

Իմբազրութեան Դիւան		
Հմբաժմ. Էֆէնտի	Արճաճեան	28
Յակոբ »	Գուրգէն	30
Մկրտիչ »	Մէլզուրեան	32

Ատենադպիր Էֆէնտի կ'ընթեանաւ այն բուհարկութեան արդիւնքն, զոր ժողովն կ'ընդունին տուանց դիտողութեան :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՅ. — Դիւանա՛ Նախարըն նիչ Դիւանոց անդամ կը շնորհակալ վերոյշեալ պատուարժան Երեսօրթեաններն, որոց անուանբըն արդէն ընթերցաւ Ատենադպիր Էֆէնտին: Առտի շնորհաւորելով Նախարընիչ Դիւանի անդանոց պաշտօնն, կը հրատարկէ զանոնք ընդ յայնք ձեւնարկել իրենց Ատենապետաց ընտրութեան :

Գ.

Ատենական գործողութիւնք

1.

Հրատարագիր յ'երեսփոխանութեան Պապի Էֆէնտի Պապօսեանի

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՅ. — Ատենական դարձու դաթեանց կարգին մը սենինք նախ մեր Պատ. ընկերակիցներէն Պապի Էֆէնտի Պապօսեանի հետեւեալ հրատարագիրն :

Վսեմապատիւ Ատենապետ Էֆէնտի Աղգային Լնչհանսը ժողովոյ.

Անճնական զրաղումներս կըստիպեն զիս հրատարիլ Աղգային Երեսփոխանական պաշտօնէս :

Կը խնդրեմ հաճեցէք ներկայել սոյն հրատարականս Աղգ. Պատկառելի ժողովոյն, միանգամայն իմ պաշտօնակցացս ինձի ցուցըցած վստահութեան և համակրանաց համար իմ շնորհակալիքս յայտնելով :

Մնամ խորին յարգանքօք
Պ. Պապօսեան

18 Մայիս 1884

Կ. Պօլիս

(Յե՛ր ընթերցան)

ՁԱՅՆԵՐ — Պարզ հրատարական մ'է այդ, սէտք է ընդունիլ :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՅ. — Ժողովոյդ կամքէն կախեալ է ընդունիլ կամ մերժել այն հրատարականք. Դիւանիս ստորքն է Ձեր բուհին ենթարկել զայն :

ԱՂԱՔԷԳԵԱՆ Մ. ԷՅ. — Այդ հրատարականին վրայ խօսք կողմն :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՅ. — Խնդրեմ, օրէնքէն չ'ընդունք, Աղաքէգեան Էֆէնտի, պարզ հրատարականք վճարանութեան չ'են ենթարկիր սը ուղղտի բուհի կը դրախն :

ԱՂԱՔԷԳԵԱՆ Մ. ԷՅ. — Ես սա միայն ըսել կողմի թէ Պապօսեան Էֆէնտի հրատարականն թէև արտաբուստ պարզ կերելի, բայց պատճառաբանեալ է. նորս երեսփոխանական պաշտօնին խորձուած լինելն է հրատարման բուն պատճառը :

դերձեցնելու Բ. ԷՖ. — Պատեան էֆի-
անկեղծութեան վրայ սէտք չէ տարակուսի-
լու հրատարականն պարզ է և մենք ի՞նչ իրա-
ւունք ունիմք ենթադրութիւններ ընելու, բանի
որ անձնական զրոգմանց պատճառաւ կը հրա-
ժարի :

Ուրիշ խօսք ուղղւոյ չ'իկնելով, Ատենայեւ
էֆիանոի քուէի կը դնէ Պատի էֆիանոի Պոսթո-
եանի սոյն պարզ հրատարականն, զոր ժողովն
կընդհանն 3 ի դէմ 14 բուէով :

2 .

Հրատարակիր Վարչութեան Քաղ. ժողովոյ

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Ըստ ներքին կանոնադրի,
Վարչութեանց համարատուութիւնն կը ներ-
կայանայ մեզ՝ ժողովոյս բացման առաջին նիս-
տերուն : Բայց փոխանակ Համարատուութեան,
Քաղաքական ժողովն այսօր իւր հրատարականն
կը բերէ հաս : Այս հրատարակիրն արդէն անց-
եալ նախն ներկայացած է Ձեզ, բայց ըստ որոշ-
ման ժողովոյ, այսօր միայն Ձեր ուշադրութեա-
նըն կը յանձնեմ զայն հանգերձ Վարչու-
թեան Ատենայեւ Վսեմ Սիմն պէյի մի երկ-
րորդ նամական :

Ձայս տեսլով Ատենայեւ էֆիանոի կը շը-
րտախէ ղԱտենադպր էֆիանոին ընթեանու-
այն երկու պաշտօնադրերն :

Մեծապատիւ Ատենայեւ էֆիանոի
Ազգային Երեսփոխանական ժողովոյ .

Քաղաքական ժողովոյ պաշտօնավա-
րութեան կանոնական պայմանաժամը կը
լրանայ Սահմանադրական 1883-84 տար-
ւոյն հետ, և հետևապէս Քաղաքական
ժողովն որու անդամներէն Տօրթօս Փէշ-

տիմաշճեան, Թորոսեան, Խըշտըրեան և
Մամիկոնեան էֆիանոիներն բաւական ժա-
մանակէ ՚ի վեր պաշտօնէ քաշուած են
արդէն, կուգայ Պատ. ժողովոյդ ներկա-
յելու իւր հրատարականն և ինդրելու որ
բարեհաճի ընտրել իւր յաջորդն :

Այս առթիւ Քաղաքական ժողովն
աւելորդ չ'համարիր յայտնել նաև թէ
պիտի պատրաստէ իւր համարատու-
թեան տեղեկագիրն և հաղորդէ Պատ.
կառելի ժողովոյդ :

Մնամք յարդանօր

Ի դիմաց Ազգ. կեդր. վարչ. Քաղ. ժողովոյ

Վ. Ատենադպրի Ատենայեւ
Պ. Պատեան Ս. Մարտուեան

40 Մայիս 1884
Կ. Պօլիս

Մեծապատիւ Ատենայեւ Ազգային
Երեսփոխանական ժողովոյ .

Այս օրուան ժողովոյ նստին ան-
ձամբ գտնուել կը փափաքէի, սակայն
անձնական կարեւոր գործ մը արդեւը
եղաւ : Մեր ժողովոյ պաշտօնավարու-
թեան շրջանը աւարտած ըլլալուն, նոր
ժողովոյ կազմութեան պ'տքը ասկից
յառաջ ժողովոյ Դիւանը տեղեկագրած
էր Մեծապատուութեանդ . նոյնը կը փու-
թամ այսօր կրկնելու, աղաչելով որ այս
օրուան Պատկառելի ժողովոյ առաջին
ինդիր ընէք յիշեալ ընտրութիւնը, որ-
պէս զի գործերն տարտամ վիճակի մէջ
չի մնան, որովհետև չեմ յուսար որ
ալ Քաղաքական ժողովը հաճի իւր նիս-
տերն շարունակել :

Միշտ անձնուէրդ
Ս. Մարտուեան

18 Մայիս 1884

(Թե՛ր ընթերցե՛նք)

ՁԵՐԱՋ Մ. ԷՃ. — Անցեալ նստին երր
այս խնդիրն յազուցեցաւ, երեք կարծիք ներ-
կայացան : Ա. Վարչութեան պաշտօնավարու-
թեան սահմանը լրացեալ նկատել, վստանդի
ըստ Սահմանադրութեան՝ Մայրխին կը լրա-
նայ նորս արայմանստամն : ԲՅԵ. կարծիքն սա
կը թէ Վարչութիւնը իւր երկամեայ արայմա-
նածամն լրացնելու պարտաւոր լինելով, եօթն
ամիս ունի զեւ իւր աւելե : ԳԿԵ. առաջարկու-
թիւնն իշխիլրեան Սրբազանին էր՝ որ յայտնեց
թէ՛ Վարչութիւնն ՚ի սկիզբան սուծամեայ պաշ-
տօնիւ ընտրուեցաւ միայն Տեղապահի ընտ-
րութեան ձեռնարկելու համար, բայց երբ Ա.
Պատրիարք Հայրն Բարձրագոյն հրամանաւ վե-
րադարձաւ իւր Աթոռն, Վարչութիւնն ալ
վերահաստատուեցաւ և այդ թուականին պէտք
է հաշուել նորս պաշտօնավարութիւնը : Ահա-
ւասիկ այս երեք կարծիքներն կին որ յայտնը-
ւեցան անցեալ նստին, բայց ներսի ինձ ըսել
թէ երեքն ալ ճշդ չկին :

ՎԵՐԻՆ ԱՆՊՈՒՄ 1883 Յունվար 23 ին,
երբ Ա. Պատրիարքն վերադարձաւ յիւր Աթոռ,
և Վարչութիւնն հրամարական տուաւ,
մեկը առաջարկեցինք որ նա շարունակէ իւր
պաշտօնը մինչեւ որ Վարչական երկու դրու-
թեանց, այն է Պաշտօնէական և կամ Խոր-
հրդարանական դրութեանց ընդունելութեան
մասին ժողովն իւր որոշումն տայ : Ազարկեան
էֆէնտի կը վրայ է որ մեր այս առաջարկն
Չրուէի ղէմ մեծամանութեամբ ընդունուե-
ցաւ, և Ապրիլ 2 ին Յանձնախումբն կազմուե-
ցաւ, որոյ անդամք են Նար-Պէյ և Իշխիլրեան
Սրբազանք, արդի Մայր—Դիւանի երեք Ատե-
նապեաներն, Փառազեան էֆէնտի և Ես, թէ և
և Փառազեան էֆէնտի հրամարական տուաւ :
Այս Յանձնախումբին պաշտօն տրուած էր Վարչա-
կան սցն երկու դրութիւններն բննել և իւր
տեղեկագիրն ներկայել ժողովոյդ, բայց մենչե-
ցարդ Յանձնախումբն ալ ՚ի նրա զումարուած է

և ոչ ալ հրուէր ընդունած : Այս կերպով ահա
մեր նախորդ որոշումներն կը կաշկանդեն զ՛մեզ
այսօր ո և է որոշում՝ ապա Վարչական ներկայ
հրածարագրին նկատմամբ : Հետեւարար ես
կ'առաջարկեմ չ'ընդունիլ : Վարչութեան հրա-
ժարականն, մինչեւ որ սկզբունքի խնդիրն
չ'որոշուի, և միւս կողմանէ Մայր—Դիւանն
հրուէր կարգայ նոյն Յանձնախումբի անգամոյ
սր միտնալով ուսումնասիրեն այն երկու դրու-
թիւններն և որդիներն տեղեկագրեն ժողովոյս :

Ներկայանալի այդ տեղեկագրին մասին
տրուելիք որոշումն յետոյ միայն կրնանք
խնդրոյ նիւթ ընել Վարչութեան հրամարա-
կանըն :

ՄԵԼԻՔԵԱՆ Մ. ԷՃ. — ՎԵՐԻՆ նստին
մէջ ես էի ըսողը թէ Վարչութիւնն՝ ընտր-
ուած է տոժամեայ կերպիւ, և շատ օրինա-
ւոր է իշխիլրեան Սրբազանի դիտողութիւնը թէ
Վարչութեան պաշտօնավարութիւնն պէտք է
հաշուել Պատրիարքական վերահաստատութեան
թուականին, ուսկից կ'սկսի նորս օրինական
չըբանն : Չերաւ էֆէնտի դիտողութիւնն ալ
շատ ճիշդ է՝ թէ ներկայ Վարչութիւնն ըն-
տրուած էր մինչ ց'որոշումն սկզբանց : Բայց
պէտք է յիշել թէ Վարչութեան ըսելով միայն
Քաղաքական ժողով չե՛ք հասկնար, այլ կրու-
նական ժողովն ալ միասին, որք երբ զեւ եր-
կու ամսոյ չստի յառաջ նոր կրօնական ժողո-
վոյ ընտրութիւնն կատարեցինք Սահմանադրա-
կան դրութեամբ, այսու գործողութեամբ ժո-
ղովս իւր կարծիքն յայտնած եղաւ սկզբանց
մասին : Հետեւարար կուսաջողիքմ որ մէկ տու-
րի եւս պայմանում ամ տուր Վարչութեան շա-
րունակել զիւր պաշտօն, որով և շարժած կը
լինիթք՝ համաձայն Սահմանադրութեան :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՃ. — Վարչութեան հրամա-
րականն այսօր կը ներկայանայ մեզ ՚ի պաշտօ-
նէ, փասն զի նախորդ նստին մէջ Մայր—Դի-

եանն տակախն կողմեալ չ'ինեմք, որոչում չէր տրուած և որոչուած էր չեղեալ նկատել այս մասին տեղի ունեցած վիճարանութիւնը :

Այժմ, կամ այն է որ ժողովը նախազեմ ուով ակտի մերժէ Վարչութեան այն հրատարականն և կամ խնդրոյ կարգն պիտի անցնէ զայն, միայն սկզբունքի խնդիրն վիճարանութեան ենթարկելով :

ԳՈՒՐԳԵՆ Յ. ԷՖ. — Դո՛ւք եմ Ձերազ էֆէնտիի դատարանութիւններէն որով յիշեցայ մեզ Ազգային ժողովոց նախորդ որոշումն, թէ սկզբանց խնդիրն առկա մնացած է. բայց թողով առ այժմ այդ անցեալ խնդիրներն, սա կէտն միայն կատնում թէ՛ Վարչութիւնն այնպիսի պահու մը կուգայ իւր հրատարականն տալ, յ'որում կարևորագոյն խնդիրներ կան իւր սեղանին վրայ, ինչպէս են Եկեղեցական առանձնաշնորհանոց, թաղերի, Երուստղիմայ պարտոց, Ազգային Ելմտացոյցի, Կեդր. Վարժարանի եւ այլն խնդիրներ : Ուտի ես կառաջարկեմ խնդրել Քաղաքական ժողովն որ հաճի վրչ տմիս ևս շարունակել զիւր պաշտոն, և եթէ Քաղաքական ժողովն ընդունի զայս, վստահ եմ թէ Ազգային ժողովն ևս զո՛հ պիտի մնայ :

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Ք. ԷՖ. — Վարչութեան հրատարագրոյն մէջ պակաս կէտ մը կոյ, կուզեմ անոր վրայ խօսիլ :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — (Առ Ղազարոսեանն էֆ.) Վարչութեան հրատարականի մերժման տուածարկն կրկնողներ ունեցաւ, ուստի ըստ օրինի նախ մերժումը բու՛լի պիտի դնեմ և ապա Ձեզ խօսք տամ :

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Ք. ԷՖ. — Ես կը փախուրիմ այդ քու էարկութենէն առաջ խօսիլ :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Մերման զէ՛մ պիտի խօսիք թէ թե՛ր :

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Ք. ԷՖ. — Վարչութեան հրատարագրին մասին դատարանութիւններ և առաջարկութիւններ ունիմ :

(Մի բանի նտարաններէ երեւոյթանք կուղեն լսել ՂԱզարոսեանն էֆէնտի) :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Դուք լսել կուզէք, բայց Իրանս չ'կրնար առանց ժողովոց բացարձակ կամոյ խօսք տալ այս պարագայիս մէջ :

Ձայս անելով Ատենայեալ էֆէ, ժողովոյն կամոյ կը դիմէ թէ կուզե՞լսել ՂԱզարոսեանն Քրիստոսոտոր էֆէնտի :

Ժողովն, 2 ի դէմ 14 բուէով կորոչէ լուսել ՂԱտենարան էֆէնտի :

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Ք. ԷՖ. — Վարչութիւնը կըսէ թէ նախ հրատարական ընդունեցէք և ապա համարառուութիւն կուտամ : Բայց օրինքը կը պահանջէ որ նախ Վարչութեան համարառուութիւնն զոյ այս սեղանին վրայ և ապա հրատարականը : Մենք զՎարչութիւն իբր առժամայ կը ճանչնամք, և մինչև որ վարչական երկու դրութեանց սկզբանց մասին որոշում չտամք, Վարչութիւնն չ'կրնար հրատարիլ : Ես ևս անգամ եմ Ձերազ էֆէի յիշատակած Յանձնաժողովին, բայց բնաւ հրաւեր չեմ ընդունած, և այժմ է գիտնալ թէ պաշտօնէական դրութիւնն վերցուած չէ մեր բուէոյն : Պէտք է որ նախ սկզբունքն քննուի, հաստատուի և ըստ այնմ որոշում տամք, և Վարչութեան ազգասիրութիւնն կը պահանջէ որ մինչ ց'այս վայր մնայ իւր պատճենին վրայ :

Հրատարակալ չորս անգամք կան երէր խնդրեմք Քաղաքային Արքայապետն որոյց պի'նս

յա ազգասիրական զգայմանց հրաւէր կարգայ շարունակելու համար իրենց սաշտօնն, և եթէ դարձեալ պնդեն, յայնժամ Վարչութիւնն ընտրելեաց ցանկ կը ներկայէ մեզ և մենք նոյն հրաժարեցոյ տեղ վերընտրութիւն կընենք:

ԱՅՆԱՊԵՏ ԷՅ. — (Առ Ղազարոսեան էֆ.) Տեսաք ուրեմն, Ղազարոսեան էֆ. որ դուք ևս եկաք յանգեցաք այն եզրակացութեան զոր ուրիշ Պատ. ատենաբանք ըրին:

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Բ. ԷՅ. — Տարբերութիւնը ձեռն մէջ է:

ՃԱՆՏՄԵԱՆ Մ. ԷՅ. — Ես ալ կառաջարկեմ որ Վարչութեան պաշտօնավարութիւնն առժամեայ լինելէ դադրի, և մէկ տարւոյ, այսինքն մինչև յառաջիկայ 85 Մայիսի համար պայմանաժամ տամք իրեն:

Յամենուտ երեսփոխանք վիճարանութեան փակումը և բուէարկութիւն խնդրելով, Ատենապետ էֆ. քուէի կը դնէ Վարչութեան Բարաքական ժողովոյ հրաժարականն, զոր ժողովն կը Մեծի միաձայնութեամբ:

ԱՅՆԱՊԵՏ ԷՅ. — Այժմ որ նախաձեռով մերժուած է Բարաքական ժողովոյ հրաժարականն, կը մնայ մեզ որոշել թէ որքան փամանակավիջոյի համար պիտի առաջարկենք Վարչութեան շարունակել իւր պաշտօնավարութիւնը: Ոմանք կ'առաջարկեն մէկ տարի և այլք վեց ամիս:

ԶԵՐԱԶ Մ. ԷՅ. Ես կառաջարկեմ «ց'որոշումն սկզբանց Վարչական ղրութեանն»:

ԱՅՆԱՊԵՏ ԷՅ. — «Յորոշումն սկզբանց պայմանաժամն խիստ անորոշ է և կրնայ խըրտեցնել Վարչութեան անդամներն, որք դու»

յն իրաւունք ստանան պնդել իրենց հրաժարականին վրայ, առարկելով թէ այսպիսի անստոյգ պայմանաժամաւ չեն կրնար պաշտօնավարութիւն յանձն առնել:

Ուտի եթէ ժողովը կը հաճի, Վարչութիւնն անորոշ դրից մէջ չձգելու համար, մէկ տարի պայմանաժամ առաջարկենք, որ սկզբանց խնդրոյն որոշումն փութացնելու մասին ալ մեզ իսկ խիստ մը կրնայ ըլլալ:

ԶԱՅՆԵՐ — Այո, այո, մէկ տարի:

ՈՒՐԻՇ ՆՍՍԱՐԱՆՆԵՐԻ — Քուէ, քուէ:

Ատենապետ էֆինտի քուէի կը դնէ Վարչութեան մէկ տարի եւս պայմանաժամ տալու առաջարկն զոր կ'ընդունի ժողովն երկու քուէի դէմ միաձայն հաւանութեամբ:

Յետ քուէարկութեան, Ղազարոսեան Գըքիստատոր և Մամիկոնեան Միքայէլ էֆէնտիք խօսք կուզեն, բայց Ատենապետ էֆինտի դուտել տալով թէ յետ քուէարկութեան այլ ևս ներելի չ'է կարծիք յայտնել, խօսք չ'տար նոցա: — Իսկ Զերազ Մ. էֆինտի խօսք կառնու կանոնական դիտողութեան համար:

ԶԵՐԱԶ Մ. ԷՅ. — Ասից յառաջ ժողովս որոշած էր որ Վարչութիւնն իւր պաշտօնն շարունակէ ջ'որոշումն սկզբանց, իսկ այսօր մէկ տարի պայմանաժամ կը տրուի: Արդ թէ երեք ամիսն Յանձնախումբն իւր տեղեկագիրն բերէ, ի՞նչ պիտի ընենք, միթէ՞ Վարչութեան պիտի ըսենք թէ — հրաժարի: Ըստ իս, այս քուէարկութիւնն տրամաբանութեան բողբոջին հակառակ է:

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Բ. ԷՅ. — Կը կրկնեմ Ձերազ էֆէնտի բոլոր դիտողութիւններն:

ԱՅՆԱՊԵՏ ԷՅ. — Խնդրէն կը չեղիք:

Չերազ էֆ. Ղուբ միմիայն կանոնական դիտողութեան մը համար խօսք առիք և վերստին 'ի խնդիր կը մտնէք :

ՉԵՐԱԶ Մ. ԷՖ. — Չպիտի շարունակեմ Ատենապետ էֆէնտի, բաւական է որ իմ դիտողութիւններս արձանագրուին :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Խնդիրն այսքան ճապարհելու հարկ չ'կայ . բանի որ այսօր մերժեցիք Քաղաքական Ժողովոյ հրաժարականն, տեսնեմք թէ ինքն եւս ի՞նչ պատասխան պիտի բերէ մեզ :

ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ Տ. Մ. ԵՊԻՍԿ. — Կը խնդրեմ Ատենապետ էֆէնտի, Ժողովոյ որոշումն այն ձեւով մի յայտարարէք որով զՎարչութիւնն պատասխանեալու դրից մէջ դնենք :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Վերջին խօսքս մի միայն հրաժարեալ չորս անդամոց խնդրոյն կը վերաբերէր, թէ արդեօք Վարչութիւնն ի՞նչ կարծիք կը պիտի յայտնէ այդ մասին :

ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ Տ. Մ. ԵՊԻՍԿ. — Որովհետեւ վերստին բուէարկեցինք Քաղաքական Ժողովոյ հրաժարականն, փորձ մը եւս ընեմք, խնդրելով Ս. Պատրիարք Հօրմէն որ հրաւէր կարգայ հրաժարեալ չորս անդամոց ազգասիրութեան և եթէ դարձեալ սնդեն, յայնժամ խնդիր կընեմք աստ այդ հրաժարականներն, և նոր ընտրութեան կը ձեռնարկեմք :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Այո՛, Դիւանին յայտարարութիւնն ճիշդ այդ մտօք էր :

ԳՈՐԳԵՆ Յ. ԷՖ. — Քաղաքական Ժողովոյ հրաժարականի մերժումն հաղորդուած ժամանակ, պէտք է ըսել թէ՛ այնպիսի պահու մը յորում կարեւոր խնդիրներ կան Ազգ.

Վարչութեան սեղանին վրայ, Ժողովս չ'կրնար ընդունիլ նորա հրաժարականն, և ոչ թէ ըսել պարզապէս թէ՛ Չեր հրաժարականն մերժուած է :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Չեր ըսածն ձեւի խնդիր մ'է, Գուրգէն էֆէնտի, և Դիւանս անուշապատշաճ եղանակաւ պիտի հաղորդէ Ժողովոց որոշումներն :

ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ Տ. Մ. ԵՊԻՍԿ. — Այսօր Վարչութեան հրահանգ տալ հարկ չէ. մենք մեր Դիւանին վրայ ունիմք վստաւութիւն որ գիտէ պատշաճ եղանակաւ հաղորդել Ժողովոյ որոշումներն և այլքսն պէտք չէ մտնել մանրամասնութեանց մէջ : Մեր փառաբան է որ Վարչութիւնը հաճի շարունակել իւր պաշտօնն մինչ առաջիկայ 1885 Մայիս, վերակոչելով իւր միւս չորս պաշտօնակիցներն :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Քանի որ յիման ձեխն նկատմամբ դիտողութիւնք տեղի կունենան, ինձ պարտք կը համարիմ կանխաւ յայտնել թէ Մայր-Դիւանս Ս. Պատրիարք Հօր միջոցաւ պիտի ծանուցանէ Վարչութեան թէ՛ « Ազգային Ժողովն մերժելով իւր հրաժարականն, կը հրաւիրէ որ հաճի շարունակել զիւր պաշտօն մինչև յառաջիկայ 1885 Մայիս, վերակոչելով նախապէս հրաժարիլ չորս անդամներն եւս » :

ՅԱՅՆԵՐ — Դատ լաւ . շատ լաւ :

ՄԵԼԻՔԵԱՆ Մ. ԷՖ. — Ըստ Սահմանադրութեան, Քաղաքական Ժողովէն հրաժարեալ այդ չորս անդամոց անուանքն իրենց հրաժարման պահուն հարկ էր բերել Ժողովոց և ոչ թէ ուրիշ ամիս յետոյ և այսօր խնդիր յարուցանել Ազգային Ժողովոյ մէջ : Իմ մասին ընտաղատելի կը գտնեմ այս արարքն :

ՀԱԼԱՃԵԱՆ Բ. ԷՖ. — (Գեր-Ատենապետ

Քաղ. Ժողովոյ) եթէ Քաղաքական Ժողովն
ց'արդ պաշտօնապէս Ժողովոյն չձանոց իւր
չորս անդամակցաց հրաժարականն, պատճառն
այն էր որ կը ջանար և կը յուսար համոզել
ղանձոր որ ետ առնուն զայն: Բայց տեսնե-
լով որ կը պնդեն իւրեանց հրաժարականին
վրայ, պարտաւորեցաւ Պատ. Ժողովոյն ներ-
կայացնել:

(Երեսփոխանք Քաղ. Ժողովոյ Գեր-Ատե-
նապետի կողմանէ տրուած սոյն բացատրու-
թենէն գոհ կըլլան):

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՏ. — Այժմ վարչութեան
հրաժարականի խնդիրն վերջացած լինելով,
ձեռք կ'առնունք մեր ներկայ Օրակարգին մէջ
գտնուած միւս խնդիրներն:

3.

Տեղեկագիր Համարակալութեան Գիւանի
ի վերայ Երևտացոյցի հեղր. Սնտուկի

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՏ. — Կեդրոնական Սնտուկի
1883—84 տարւոյ երևտացոյցն հանդերձ Հա-
մարակալութեան Գիւանի տեղեկագրով տուա-
գրեալ՝ արդէն բաշխուած է երեսփոխան
տեսրց: Այժմ 1884—85ի երևտացոյցն ևս
նոյնպէս Համարակալութեան Գիւանի տեղեկա-
գրով յանձնուած է Գիւանի և կը մնայ մեր
ստեղծական գործողութեանց կարգին մէջ:
Ուստի Գիւանս կուսարկէ որ այս վերջինն
ևս տուագրել տալով բաշխուի երեսփոխա-
նաց և սոյն կրկին տեղեկագիրք մեր յառաջի-
կայ նախ Օրակարգին մէջ անցնեմք:

ՁԱՆՆԵՐ — Համարակալութեան Գիւանի
տեղեկագիրն կորցուցուի:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՏ. — Գանի որ ժողովը կը
փախարի տեղեկանալ սոյն տեղեկագրին պա-
րունակութեան, կը հրաւիրեմ զԱտենապետ
էջ. ընթեռնուէ ձեզ զայն:

Մեծաշուք Ատենապետ Էջէնտի
Ազգային Ժողովոյ:

Համարակալութեան Գիւանս ստա-
ցաւ պատուարժան Քաղաքական Ժողո-
վոյ 22 Մարտ թուականու պաշտօնա-
գիրն, ընդ նմին և նորընտիր Տնտես.
Խորհրդոյ տեղեկագիրն և կեդր. սըն-
տուկի 1884—1885 ամի երևտացոյցը,
Պատրիարքարանի պաշտօնէութեան իւ-
րաքանջիւր ճիւղին թուշակաց ցուցակին
հետ:

Քաղաքական Ժողովն այդ երևտա-
ցոյցին վրայ որ և է դիտողութիւն մը
չընելով, նոյնութեամբ մատուցած է.
մինչդեռ 1883 Օգոստոս 4 թուականու
պաշտօնագրովը նոյն ժամանակի Տնտես.
Խորհրդոյ պատրաստած ելիւք: Ելմը
տացոյցներն Ազգային Ժողովոյ մատու-
ցած պահուն, ընդարձակ դիտողագիր
մը ներկայած էր, զոր Համարակալու-
թեան Գիւանս մանրամասնօրէն քննե-
լով, 4 Նոյեմբեր 1883 թուականու
տեղեկագրած է առ Ժողովը, և որ
ցարդ Օրակարգին մէջ կապահ էր քնն-
նութեան և վիճարանութեան օրին:

Այժմ մատուցեալ երևտացոյցն իւր
ընդհանուր նկարագրովն կը նմանի անց-
եալ Օգոստոս 4 թուականու մատուց-
եալ երեք տեսակ երևտացոյցներէն ա-
ռաջինն, որոյ նկատմամբ Քաղաքական
Ժողովն ըսած էր թէ «անբաւական էր
Պատրիարքարանիս պետքերը գոհացը-
նելու»: Այսու ամբողջին արդի Տնտես.

Խորհրդոյ տեղեկագիրն կը յայտնէ թէ « այն խնայողութիւններն որք գլխաւորաբար պաշտօնէութեան թոշակի ճիւղին մէջ ի գործ դրուած են, կեդր. սըն, տոնկին արդի նեղ վիճակին արդիւնքն են և արդէն ամսոյս (Մարտ) սկիզբէն գործադրութեան դրուած են, հաւանութեամբ Գաղաքական Ժողովոյ » :

Ուրեմն, ըստ բացատրութեան Տըն. տեսականն Խորհրդոյ, Քաղ. Ժողովն ոչ միայն այժմեան մատուցեալ Ելմտացոյցին համամիտ է, այլ և զայն՝ Մարտի սկիզբէն, 2 ամսէ ի վեր, գործադրութեան գրած է :

Համարակալութեան Գիւանս այդ երկու իրարու նման Ելմտացոյցերն քրննելով, անոնց մանրամասնութեանցը մէջ հետեւեալ տարբերութիւնները կը գտնէ :

Ա. Մտից մասին մէջ կը տեսնուի թէ, նախկին Տնտես. Խորհուրդն Աղ. գային արօց վտահելի դանձման մաս գրած է 434,000 զուրուշ. իսկ արդի Տնտես. Խորհուրդն 100 000 զուրուշ, առուծախի, իլմուխապէրի հասոյթ նախկինն 80,000 զրշ. իսկ այժմեանը 90,000 զուրուշ. նշանտուութեան հասոյթ նախկինն 34,000 զուրուշ. իսկ այժմեանը 25,000 զուրուշ. գրօշմաթղթի հասոյթ նախկինն 6,000 զուրուշ, իսկ այժմեանը 4,500 զուրուշ. զանազան հասոյթ նախկինն 9,000 զուրուշ, իսկ այժմեանը 3,500 զուրուշ : Միևնոյն տարւոյն մէջ ներկայացեալ այս երկու Ելմտացոյցրուն հասութից քանակութեան տարբերութիւնն ի՞նչ պատճառներէ յառաջ եկած է, ի՞նչու համար այժմեան Տնտես. Խորհուրդն բացատրելու չնորհ չէ ըրած, թէ ինչ հիման վրայ կը դնէ այդ տար-

բերութիւնները. արդ եօք հասոյթից քանակութիւնն ևս, նման ծախուց քանակութեան, կամայ ննթարկեալ է, որ ըստ կամս բարդաւածին կամ նուազին :

Բ. Ելից մասին մէջ նախկին Տնտես. Խորհուրդն պաշտօնէից թոշակը նշանակած էր 150 000 զուրուշ, իսկ այժմեանը 180,000 զուրուշ. այս մասին ներկայացեալ յուղակը բացատրած է թէ պաշտօնէութեան վերաբերեալ ճիւղերն ո՞րք են և ի՞նչ անոնց սահմանեալ թոշակաց քանակութիւնը : Սակայն ի՞նչպէս մեկնելու է հետեւեալ ննթարեալ ծախքերը, որք մեծապէս կը տարբերին նախկին ննթարութեանէն. գրական պիտոյից համար նախկին Տնտես. Խորհուրդն 7500 զուրուշ նշանակած էր, իսկ այժմեանը 3500 զուրուշ թղթատարի և հեռագրի համար նախկինն 9 000, իսկ այժմեանը 6 000 զուրուշ. յարաբերութեանց համար նախկինն 18 000 զուրուշ, իսկ այժմեանը 10 000 զուրուշ. կարասեաց և նորոգութեանց նախկինն 6,000 զուրուշ, իսկ այժմեանը 3,000 զուրուշ. փայտ, ածուխ և այլ մանր ծախուց համար նախկինն 12 000 զուրուշ, իսկ այժմեանը 9,000 զուրուշ : Այժմեան Տնտես. Խորհուրդն ի՞նչ հիման վրայ արդեօք այսպի նուազութիւն կը դնէ այդ ծախուց մէջ, մի՞թէ կարելի՞ է Ելմտէ կարելի է, ուրեմն ինչ պատճառաւ այդ «կարելին» միշտ ի գործ դրուած չէ, կամ չուղեր դրուիլ. իսկ եթէ անկարելի, ինչպէս ուրեմն կը թօստանայ այդ ծախքով փակել կամ գոհացնել նշանակեալ պիտոյքները :

Գալով դատարակութեան և գաւառական այցելութեանց ու հովուութեան

Թեանց նման կենսական և այնքան բազմացեալ ծախուց, երկու ելմտացոյցներըն ալ իրարու կը նմանին, այս տարբերութեամբ որ նախկին Տնտես. Խորհուրդն բոլորովին անտես ըրած է, իսկ այժմեանը որ արդէն կ'ընէ հոգալ կառու. ջաբէ. Ի՞նչ մեծ շնորհ: Որչա՞ք դժուարին բան հասկցնել Տնտես. Խորհրդականաց թէ, դաստիարակութեան և գաւառական այցելութեանց կամ հովուութեանց ծախքերն ալ նոյնչափ որոշուին, որչա՞ք իրենք կենթադրեն պաշտօնէից թոշակաց ծախքերըն: Արդ այդ երկու միջոցն աւտիճանի ելմտացոյցերն իրենց ծախուց գումարին 2/5 ը սահմանած են պաշտօնէութեան, այսինքն Պատրիարքարանի մէջ նստող և գործող պաշտօնէից, որոց ըզբաղմունքն է յորհրդէն պաշտօն. Այսքան տարիներէ ՚ի վեր այդ յարաբերական ծախքերն վճարուեր և Պատրիարքարան հասած գործերն տեսնուեր են այնչափ, որչափ Պատրիարքական իշխանութիւնը կրցած է գործել:

Այս վիճակը չհասկնալ, և տակաւին յամառիլ ու կարծել թէ գաւառաց պիտոյքը Պատրիարքարանի մէջ նստող և թագիր ու կոնդակ գրող պաշտօնէից միջոցաւ միայն կրնայ հոգացուիլ, և այցելուներու մանաւանդ հովիւներու պէտք չունին այն կարօտեալ գաւառները, որոց վրայ առաւել կը տարածուի Պատրիարքարանի յարաբերական պաշտօնը, տակաւին յամառիլ և չընդունիլ թէ դաստիարակութիւնն մեծապէս պիտի օգնէ բարւոքել մեր գաւառացի եղբարց վիճակը, որուն նկատ

մամբ գրաւոր կամ բերանացի միջնորդութիւն ընելու համար Ազգային Ելմտացոյցին մէջ մեծամեծ գումարներ կը սահմանուին և սիրով կը վճարուին, բայց այդ հիմնական բարւոքման պիտոյքը կամ բոլորովին անտես կառնուի և կամ երրորդական, չորրորդական պիտոյքներէն աւելի նուազ յարգ կ'ստանայ, ու դժուարագանձելի հասոյթներով հոգալ կառավարուի ՚ի գլուծէ. — Որչա՞ք տխուր տպաւորութիւն կընէ ըզգայուն սրտերու: Սակայն պէտք չէ յուսահատիլ. այժմեան Տնտես. Խորհրդոյ առաջարկը վեց ամիս առաջ նախորդ Տնտես. Խորհրդոյ ցուցըցած բոլորովին անտարբերութեան վրայ յառաջդիմութիւն մ'է:

Արդ, նկատելով թէ, Դիւանիս առաջին տեղեկագիրն, որ Ժողովոյ Օրակարգին մէջ կ'սպասէ, Ելմտական այլ և այլ խնդիրներ քննած և Ժ. Բ. առաջարկութիւններ բերած, և որոնց քննութիւնը կրնայ բաւական ժամանակ տեսել, նկատելով թէ նոյն տեղեկագիրն Յ՛ր առաջարկութեան համաձայն՝ ներկայացեալ Ելմտացոյցը 1884—85 ամի համար պատրաստուած է, և արդէն թեւակոխած ենք այդ տարին, մանաւանդ թէ վարչութիւնն ՚ի հարկէ ստեղծեալ արդէն գործադրութեան դրած է զայն Մարտի սկիզբէն, և կը խնդրէ ստիպողութիւն ընծայել ասոր, Դիւանս կեղծակացնէ հետեւեալ բանաձևն Ազգային Ժողովոյ որոշման ենթարկել:

« Ազգային Ժողովը Համարակալութեան Դիւանի Ա. տեղեկագիրը պահելով իւր Օրակարգին մէջ կընդունի 1884—85 ամի համար առաջարկեալ ելմտ

տացոյցը, սա բարեփոխութեամբ որ, դաստիարակութեան և գաւառական այցելութեանց և հովուութեանց ծախքերըն եւս Պատրիարքարանի պաշտօնէութեան ծախուց հաւասար ստիպողական և անհրաժեշտ նկատելով, պաշտօնէութեան ծախուց 20 առ 0/10 ին առժամեայ ղեղմամբը այն է 46,000 զուրուշով հոգացուին, մինչեւ որ կեդր. սընտուկը կարենայ գանձել այն գումարները, զորս ելմտացոյցը դժուարագանձելի կ'անուանէ:

Անդամք Համարակալութեան Դիւանի

Տեղեկարբ	Ատենայեա
Պ. Յ. Թորգոմեան	Մ. Ալիքսանեան

11 Մայիս 1884

Կալաթա

ԶՕՊԱՆԵԱՆ Մ. ԷՖ. — (Անդամ Տնտեսական Խորհրդոյ) Ես շատ կը ցախիմ որ Համարակալութեան Դիւանի անդամք այս տեսակ տեղեկագիր մը խմբագրած և ժողովոյս ներկայացուցած են, առանց նախապէս Տնտեսական Խորհրդոյ կողմանէ կարևոր բացատրութիւններ ստանալու, որպէս սովորութիւն է ընել ուրիշ սահմանադրական ազգայ մէջ:

(Աստ Զօդանեան էֆ. տեղեկագրոյն նըկառմամբ կծու դիտողութիւն մը կընէ որ Ատենայեա տին աղղարարութեանը և մէկ քանի Երեւոնոսանաց կողմանէ եղած բողոքին միայ կը յայտնէ թէ պատրաստ է յետս կոչել՝ զայն ներկայ Երեսփոխաններն չվիրաւորելու համար, և ժողովն կՈՐՈՇէ չեղեալ նկատել այն միջադէպն:)

ԿԱՄՄԱՐԱՎԱՆ Խ. ԷՖ. — (Անդամ Տնտեսական Խորհրդոյ) Մերքեղով հանդերձ այդ

տեղեկագրոյն ինչ ինչ կէտերն, կառաջարկեմ որ ելմտական խնդիրն ընդ վաղթ նկատողութեան առնուի Պատ. Ժողովոյդ կողմանէ, վասն զի ազգին ամենէն կենսական խնդիրն այս է, առանց զրաւի ոչինչ կարելի է ընել:

ՍԸՎԱՃԵԱՆ Կ. ԷՖ. — Կառաջարկեմ որ սոյն տեղեկագրին հանդերձ ելմտացոյցով ընդ փոյթ տպագրուի և յառաջիկայ նստին մեր նկատաւման ենթարկուի իբր Օրակարգի առաջին խնդիր:

ԶԱՅՆԵՐ — Այո՛, այո՛:

ԱՏՆԵԱՊԵՏ ԷՖ. — Արդէն սոյն տեղեկագրին ներկայացուած սահան, Դիւանս յայտնեց թէ այս խնդիրն պէտք է Օրակարգն անցնել, Այժմ՝ ըստ որուման ժողովոյդ մեր յառաջիկայ նստին Օրակարգի խնդիր ընելով՝ Տեղեկագիրք Համարակալութեան Դիւանի: Կանցնելով մեր Օրակարգին մէջ գտնուած միւս տեսական գործողութեանց:

4.

Տեղեկագիր կալուածոց եւ Համարակալութեան Դիւանաց ՚ի վերայ վիճակացոյց տեղեկագրի Ս. Փրկչեան Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան:

ԱՏՆԵԱՊԵՏ ԷՖ. — Ասիկայ առաջ վարչութեան միջոցաւ ներկայացուած Ազգային Հիւանդանոցի Համարատուութեանն առթի՛ կալուածոց և Համարակալութեանց Դիւանաց տեղեկագիրն հանդերձ մի մասնաւոր տեղեկագրով կալուածոց Դիւանի Ատենայեա տին հարգուած է Դիւանիս:

Առտարժուտ օրինի այն տեղեկագրերն սկսած է Օրախարզն անցնել էթէ նախալինու ուղղչ չկայ :

ՄԵԼԻՔԵԱՆ Մ. ԷՑ. — Ասկից յոտով երբ Հիւանդանոցի Պատ. Հոգաբարձութեան տեղեկեկադիրն ներկայացաւ ժողովոյս , ըստ օրինի , զայն յընցինք Կարուածոց և Համարակալութեան Գրասնայ 'ի բնութիւն և 'ի տեղեկագրութիւն : Այժմ որ տեղեկադիրն եկած է , սկսած է որ տպուի , Օրախարզն անցնի և այնպէս ենթարկի մեր վիճարանութեան :

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Ք. ԷՑ. — Կարելի է Օրախարզն անցնելու հարկ չ'մնար և ժողովն նախաժամող կընդունի զայն անմիջապէս : Առտարիս կառուածարկեմ այդ տեղեկագրերն կորոզու :

Երեսփոխանք մեծաւ մասամբ ձայնակցելով Ղազարասեան էֆէնտիի , Ատենադպիր էֆէկրիճեանու այն տեղեկագրերն :

Մեծաշուք Ատենապետ էֆէնտի Ազգային Ժողովոյ .

Համարակալութեան և Կալուածոց միացեալ Դիւանք պառտցան և քննեցին Պատ. Քաղ. Ժողովոյ մի պաշտօնագրին հետ , Տնտես. Խորհրդոյ և Ս. Փրկչի ազգային Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան քառամեայ պաշտօնակալութեան հաշուեցոյցները :

Հիւանդանոցի Պատ. Հոգաբարձութիւնն արդէն իւր համարատուութեան տեղեկագրին հրատարակած էր , զոր նոյնպէս քննութեան առինք :

Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնն սահմանադրապէս համարատու է Վարչութեան , բայց ներկայացուցեալ Վարչական պաշտօնագրոց մէջ այդ համարատու-

թեան մասին որ և է անհարկութիւն չտեսանք , 'ի բայ առեալ արդի Տնտես. Խորհրդոյ սահմանադրութիւնը թէ «յիշեալ է հաշուեցոյցներն նախորդ Տնտես. Խորհրդոյ մատուցուած , անոր միջոցաւ և տոմարական քննութիւնք կատարուած » և բնագիր հաշուեցոյցակին մի օրինակ « կը վաւերացեալ յանձնուած է Հոգաբարձութեան » :

Այս որոշումէն կը տեսնուի թէ նախորդ Տնտես. Խորհուրդն որ և է դիտողութիւն կամ քննութեան արժանի բան չէ գտեր այդ հաշուց մէջ և հաստատու է զայն :

Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան Տեղեկագիրն իր մէջ կը պարունակէ 1883 ամի Ելմտացոյցը , որ այժմ կը ներկայանայ Ազգային Ժողովոյ , մինչ 1883 թուականն բոլորած լինելով , նոյն ամի հաշիւներն պէտք էին ներկայանալ ընդ նմին և 1884 ի Ելմտացոյցը :

Հետեւաբար առանց այդ Ելմտացոյցով զրադելու , քննեցինք 1878 Նոյեմբեր 16 էն մինչեւ յոլերջ Դեկտեմբերի 1882 ի հաշիւները :

Հիւանդանոցի պատասպարեւրոց միջին թիւը ընդհանրապէս 600 լինելով , տարեկան ծախքն ալ ընդհանրապէս 6,000 ոսկի հաշուեալ է , որոյ 4,000 ոսկին կը հայթայթուի զանազան հասոյթներէ , զիմաւորաբար Վեհ. Սուլթանին շնորհած հացին ու մեկն , Կալուածոց և պատասպարեւրոց թոշակաց , նըշանտուութեան և այլ հասոյթներէ : 2,000 ոսկոյ բացին կիսուն համար է թէ բարեպաշտ ազգայնոց նիւթական և դրամական ինքնայոթար նուէրները գընենք , դարձեալ զուտ բաց 4,000 ոսկի

կին կամ պարահանդէսով մը և կամ բարեխան Հողաբարձութեան անձամբ 'ի դորձ դրած հանգանակութեամբ կրնայ հայթայթուիլ :

Ով որ այդ տեղեկագիրն մտադրութեամբ աչքէ անցնէ , անհնար է որ գոհութիւն չզգայ սրտին մէջ , այն հայրական և աղքատասէր խնամոց համար , զորս Պատ. Հողաբարձութիւնն յօժարութեամբ և սիրով 'ի դորձ դրած է թէ ընդհանուր պատասպարելոց վրայ , և թէ մանաւանդ որբ և անտէրունջ պատանեաց վրայ , որոց կրթութեան յատկայեալ որբանոց վարժարանին մեծ կարեւորութիւն և նշանակութիւն տալով (տեղեկագիր երես 7) , անոր բարեկարգութեան և յառաջդիմութեան համար կարելի եղած ջանքն ունեցած է :

Ուստի կեզրակայնենք , հետեւեալ որոշումներն ենթարկելով Ազգային ժողովոյ հաւանութեան :

Ա. Ազգային ժողովն յանուն Հայոց Թուրքիոյ իւր երախտագէտ և շնորհապարտ զգացումը կը փութայ դնել յոտս Քահայից վեհափառ և առատագութ Սուլթանին մերոյ , որ խղճալով Ազգային Հիւանդանոցի պատասպարելոց վրայ , շքնորհ ըրաւ վերահաստատել օրական հաջն ու միսն , որուն համար , ինչպէս նաև Նորին վեհափառութեան առ Ազգն Հայոց ցուցըցած հայրական սիրոյն և խնամոց համար պարտական եմք միշտ օրհնել զկայսր մեր Օգոստափառ Սուլթանն Համիտ Բ. և աղօթել վասն երկարութեան թանկագին կենաց Նորա . և կը յանձնարարէ Ամեն Ս. Պատրիարք Հօր և Ազգային վարչութեան զայս որդիական զգացում մեր մատուցանել Նորին

վեհափառութեան , արժան դատուած եղանակաւ :

Բ. Ազգային ժողովն , Հիւանդանոցի Հողաբարձութեան համարատուութեան առթիւ , պարտ կը համարի օրհնել և մեծարել զյիշատակ նոյն հաստատութեան անմահ հիմնադրին Պէղճեանի , Տատեան , Պայեան և այլ նշանաւոր բարերարաց , կտակարարաց և անցեալ բոլոր աշխատաւորաց և Հողաբարձութեանց :

Գ. Ազգային ժողովն գնահատելով արդի Պատուարժան Հողաբարձութեան անձնուէր աշխատութիւնը , իւր գոհունակութիւնը կը յայտնէ :

Դ. Ազգային ժողովն կը յանձնարարէ վարչութեան 1883 ամի հաշուեցոյցն , և 1884 ի ելմտոցոյցն ստանալով Պատ. Հողաբարձութեան մատուցանել առ ինքն , ուչադրութեան առնուլ համարատուութեան տեղեկագրին մի քանի կէտերը , որբ կը վերաբերին ազգային մարմնոց Հիւանդանոցի մամարանէն առնուուր ընելու յորդորանաց , եկեղեցեաց մէջ տօնական օրեր 'ի ձեռն պատուաւոր անձանց պնակաց շրջադայութեան , և անցագրի հասութից նուագութեան , որ գրեթէ ոչնչանալու վրայ է եղեր :

Համարակալ. Իբւանի Կալ. Իբւանի
Ատենապետ Ատենապետ
Մատրեոս Ալիքսանեան Ք. Ղազարոսեան

Տեղեկարբ
Պ. Յ. Թորգոմեան

14 Մայիս 1884
Կալաթա

Ըստ որում Ս. Փրկչեան Հիւանդաւնոցի Պատ. Հոգաբարձութեան համարաւորութեան տեղեկագիրն կը յանդի 1878 Նոյեմբերէ ց'վերջ 1882 Դեկտեմբերի, ուստի սոյն թուականէն առտին, այն է 1883 Յունվարէ մինչ 1884 Մայիս՝ զբերթէ մէկուկէս տարուան ժամանակաւ միջոցին մէջ ևս՝ նոյն հաստատութեան ներքին վիճակին մասին ծանօթանալու և ըստ այնմ՝ ներկայացեալ տեղեկագիրն ստորագրելու համար կարևոր նկատեցի անձամբ այցելել անդ :

Ուստի ներկայ տարուոյս Մայիս 1ին Մայր—Դիւանի Բ. Ատենադպիր էֆ. Ի և Ժողովոյս Դիւանադպիր էֆ. Ի հետ և իբր ոչ—ի պաշտօնէ դիմեցինք ՚ի Ս. Փրկչեան հիւանդանոց և մէնի յարկերն՝ այն է հիւանդանոց, դպրոց, անկեանոց, կանանոց և այլն և այլն 3-4 ժամու չափ աչքէ անցնելով մեծաւ զոհունակութեամբ տեսանք որ նոյն հաստատութիւնն շատ աւելի կանոնաւոր և բարեկարգ վիճակի մէջ է քան ինչ որ նշանակուածն էր Պատ. Հոգաբարձութեան տեղեկագրին մէջ. Սա ևս դիտելի է որ նախորդ տարիներէն աս հիւանդութեամբ վարակեալ 6 ուսանողներէն բնաւ մէկ հատ չէր մընացած, որպէս խօստացուած էր տեղեկագրին 28^{րդ} էջին մէջ :

Ուստի, իբր կալուածոց Դիւանի Ատենագետ՝ յայտնելով իմ մասնաւոր և ջերմ շնորհակալիքս Ս. Փրկչեան Հիւանդանոցի բարեկան Հոգաբարձութեան, որ իբր հայր և պաշտպան որբոց և աղքատաց՝ շանք և զոհողութիւն չէ խնայած թշուառ և անտէր պատասպարելոց մասին, լիայոյս եմ նաև որ Աղգային Ժողովն ևս

յանուն Աղգին պիտի փութայ իւր հանդիսաւոր շնորհակալեաց քուէն տալ առ նոյն բարեկան Հոգաբարձութիւն :

Ի դիմաց Աղգ. Ժողովոյ կալուածոց Դիւանի
Ատենագետ
Բ. Ղազարոսեան

11 Մայիս 1884
կալածալ

(Յե՛ր Ը՛նդեց՛ան)

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՅ. — Լսեցիք այս երկու տեղեկագրերն ալ : Ուստի ով որ կուզի խօսիլ սասնց նկատմամբ, թող հասնի խօսք սան ուլ և իւր զխօսուելիւնն յայտնել :

ՍԸՎԱՅՅԵԱՆ Կ. ԷՅ. — Կ'տառաջարկեմ որ կալուածոց և Համարակալութեան Դիւանաց տեղեկագրոյն եղբարակցութիւնն բուէի դրուի նախաձեռով :

ԻՃՄԻՐԼԵԱՆ Տ. Մ. ԵՊԻՍԿՈՒՊ. — Սմենք նիս ալ սերտած, բնեռծ եմք Աղգային Հիւանդանոցի անձնակազմը, Հոգաբարձութեան ջանքերն, ուստի երկար բնութեանց այլտք չ'կայ, և կը ծայնակցիմ՝ Արվածեան Էֆէնտիի թէ՛ տեղեկագրին եզրակացութիւնն պէտք է բուէի դնել, Ատենագետ Էֆէնտի :

ԳՈՒՐԳԷՆ Յ. ԷՅ. — Խօսք կուզեմ :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՅ. — Քանի որ տեղեկագրոյն եզրակացութիւնն ընդունելու առաջարկ մը կայ երկիրորդուած, և բուէ կը պոնհանջուի, հարկ է Դիւանիս զխօսալ թէ՛ որ մասին խօսք կուզէք :

ԳՈՒՐԳԷՆ Յ. ԷՅ. — Իմ ըսելիքներս ճիշդ քուէի հետ յարակցութիւն ունին, և կարծեմ աւելորդ չըլլար եթէ կարեւոր տեղեկ

կաթիլուններ հողորդեմ ժողովոյց, Ազգ. Հիւանդանոցի Պատ. Հոգաբարձութեան Զանկոյ մասին :

ԱՏԵՆԱԳԵՏ ԷՖ. — Ուրեմն ժողովոյ կաժայ կը ղրկեմ թէ կ'ազէ Լսել զԳորդէն էֆ.

(ժողովն իւր հաւանութիւնն յայտնելով, Ատենապետ էֆ. խօսք կուտայ Գուրգէն էֆ. ի)

ԳՈՒՐԳԷՆ Յ. ԷՖ. — Խնդիր է զիտնալ թէ Հիւանդանոցի Պատ. Հոգաբարձութիւնն որ Կ—Յ տարինէր ի վեր անձնուիրարար պաշտօն կը վարէ, լոկ գոհունակութեան արժանի՞ է արդեօք : Միացեալ Դիւանոց տեղեկագրոյն մէջ գոհունակութեան արժանի դատուած էր, բայց քննել սկստր է :

Ես առի՞մ ունեցած լինելով 'ի մօտոյ ուսումնասիրել այդ մարդասիրական յարին, իւրըր երեսփոխան իմ կ'արձիւրս պիտի յայտնեմ թուանշաններով հաստատելով զամենայն ինչ : Աւելորդ է յիշեցնել թէ Ազգային ժողովս տարի ու կէս առաջ, երբ Հոգաբարձութիւնն կը հրաժարէր, իւր գոհունակութիւնն արտայայտելով, խնդրեց որ չարունակէ պաշտօնն, հանրագրեր ստորագրուեցան և յամենուն տարիպէս : Այս ցոյցերն բաւական էին արդէն ցոյց տալ Ազգին համակրանքն յիշեալ անձնուէր մարմնոյն նկատմամբ :

Ես մեր Հիւանդանոցն պիտի բազդատեմ աւելի բարեկարգ ճանչցուած Հիւանդանոցի մը վիճակին հետ :

Մեր Հիւանդանոցին մէջ մնայուն պարտք պարեալը կան 600, իսկ Յունաց Հիւանդանոցին մէջ 800 : Անոց տարեկան ծախքն է 1,521,884 դուրուշ, իսկ մերինը 654,776 դուրուշ : Այս գումարներն բաժնելով իւրաքանչիւր անհատի վրայ, Յոյն պատասխարք մարդ զլուխ կիկնայ 1,900 դուրուշ տարեկան, և Հայ պատասխարքոյ 1,090 : Յունաց Հիւանդանոցին մէջ 1883—84 ին դարմանեալ 4147 անձինք.

ներէն 0/10 ին գրեթէ 43 մեռած են, իսկ մեր 4295 հիւանդներէն 0/10 ին 145 : Հետեւաբար Յունաց ստողջարանական խնամոց տարբերութիւնն մեղմէ 0/10 ին մէկ աւելի է : Կէս պաշտօնական վիճակագրէ մը որ հրատարակուած էր աղբային թերթի մը մէջ, կիմանում թէ 1883 ին, Հայ մեռելոց թիւն աւ 13 առ 0/10 իջած է : Բաց աստի, Տետրք, ուրիշ ղիտելի կէտ մ'ալ կոյ, այն է երկու Հիւանդանոցայ սրահանոցներու վիճակն : Յունաց որբանոցն մերինէն շատ վար կը մնայ ուսումնական տեսակետով : Ուրեմն այս կրկին տեսութեամբ, ձայնակցելով Միացեալ Դիւանոց տեղեկագրին եղբակացութեան, հետեւեալ բանաձեւն կուտալարիեմ :

« Ազգային ժողովն նկատելով այն Զանբերն և հայրական հոգածութիւնն զորս 'ի դործ կը դնէ Ս. Փրկչեան Հիւանդանոցի Պատ. Հոգաբարձութիւնն 'ի դարմանս անդ պատասպարեալ աղբային հիւանդաց, որբոց և այլ բազմակարօտ թշուաւաց. որպէս և վերջին անգամ հրատարակեալ ընդհանուր վիճակացոյց Տեղեկագրէն վերահասու լինելով Հայ ազգի բարեգործական կարեւորագոյն հաստատութեան բարւօք ընթացիցն 'ի մասին առողջական և բարոյական խնամոց, ըստ եղբակացութեան կարուածոց և Համարակալութեան միացեալ Դիւանաց, կը յանձնարարէ իւր Վարչութեան որ, յանուն Ազգ. ժողովոյ, շնորհակալութիւն մատուցանէ Հիւանդանոցի Պատ. Հոգաբարձութեան » :

ԻՃՄԻՐԼԵԱՆ Տ. Մ. ԵԳԻՍԿ. — կը գովեմ Գուրգէն էֆէնտիի բոլոր իղձերն, որ կը փափարի շնորհակալութիւն յայտնել Հիւանդանոցի Պատ. Հոգաբարձ. անձնուէր Զանկոյ, և

կարծեմ չ'կայ մէկն որ այդ երախտագիտական դժգոհում չ'ունենայ : Բայց չեմ ընդունիր որ մեր Հիւանդանոցն բաղդատէ Յունաց Հիւանդանոցին հետ, այլ պէտք է բաղդատու թեան դնել զայն մեր ազգին նիւթական և բարոյական վիճակին հետ : Ես իրր երեւախտ խան այդ բաղդատութիւնն կը մերժեմ :

ՁԱՅԵՆՐ — Ծատ րու :

ԳՈՒՐԳԵՆ ԷՖ. — Ի զմիջեան Սրբազան սխալ կը մեկնէ իմ միտքս . ես ունէ զխտւորութիւն ունեցած չեմ, այլ այս բաղդատութեամբ ուղեցի ցոյց տալ թէ մեր Հիւանդանոցն չունենալով այն նիւթական դիւրութիւններն զորս սննի Յունաց Հիւանդանոցն, համեմատաբար աւելի յառաջադէմ վիճակի մէջ կը գտնուի, որ կապացուցանէ Պատ. Հոգաբարձութեան ջանքերն . և ահա ասոր համար ըլնորհարկութեան մի նոր բանածն առաջարկեցի :

ՁԱՆԱՁԱՆ ՆՍՏԱՐԱՆՆԵՐԻ. — Քուէ՛, քուէ՛ :

ԱՂԱՔԷԳԵԱՆ Մ. ԷՖ. — Խօսք կուզեմ, Ատենապետ էֆէնտի :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Երեւոյթսանաց մէկ մասն բուէ կառաջարկէ, խկ այդ խօսք ուղած են, ուստի Գիւանախ պարտքն է ժողովոյ կամքն հարցնել նախ թէ՛ վիճարանութեան փակումն կո ղէ թէ՛ շարունակութիւնը :

Ձայս ասեցով Ատենապետ էֆ. ժողովոյ կամաց կը դիմէ որ Վ ղէմ միաձայնութեամբ ԿՈՐՈՇԷ փակել զվիճարանութիւն :

(Յետ Կուտարիւն)

ԱՂԱՔԷԳԵԱՆ Մ. ԷՖ. — Ինչպէ՛ս վիճարանութեան փակումը բուէի կը դնէք : Ատենապետ էֆ. ես խօսք ուղած եմ :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Իմ պարտքս է ժողովին կամքն յարգել : Ժողովն վիճարանութիւնն փակեալ յայտարարեց, հետևաբար այլ ևս խօսք չեմ կրնար տալ Ձեզ :

ԱՂԱՔԷԳԵԱՆ Մ. ԷՖ. — Այս տեղ վիճարանութիւն չ'կայ, Ատենապետ էֆ. Հիւանդանոցի տեղեկագրին վրայ ունեն մարդ մէկ մէկ կարծիք յայտնեց, ուստի ես ալ կուզեմ իմ կարծիքս յայտնել : Վիճարանութիւնը կրնաք փակել, զի ես վիճարանութիւն ընելու միտք չունիմ : Ես պարզապէս սխտի խօսիմ, ուստի թշուառութիւն ըրէք ինձ :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Օրէնքն բացարձակ է այս մասին, Աղտրէգեան էֆէնտի, ուստի կը ցուիմ որ Գիւանա չլիտի կրնայ խօսք տալ Ձեզ այն խնդրոյ համար :

ՏԵՐՄԻՆԱՍԵԱՆ Վ. ՎՐԳ. — Կանոնական դիտողութեան մը համար խօսք կուզեմ :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Կրնաք խօսիլ :

ՏԵՐՄԻՆԱՍԵԱՆ Վ. ՎՐԳ. — Գետնէ երկինք շնորհակալ եմ Հիւանդանոցի Պատ. Հոգաբարձութեան անձնուէր ջանիցն համար . ես ալ այդ յարիին տակ սներ, մեծցեր եմ, և գիտեմ թէ Հիւանդանոցի արդի վիճակն նայկիններէն շատ աւելի դժացուցիչ է : Բայց մէկ կանոնական դիտողութիւն մը ունիմ : — Սահմանադրութեան 50րդ յօդուածը կը տրասմարդէ որ Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան մէջ երկու փայեալ բմիչ գտնուին, այս տրամադրութիւնն անգործադրելի մնացած է : Ատիկայ Սահմանադրական դիտողութիւն մ'է

զոր ըրի և կը խնդրեմ Մայր-Դիւանէն յիշեցը-
նել զայս վարչութեան :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Յետ քուգարութեան
ձեր այն դիտողութիւնն իբրև կանոնական չը
համարուիր, այլ իբր պարզ դիտողութիւն մը :

ՍԸՎԱՅՑԱՆ Վ. ԷՖ. — Վաշան վարդա-
պետ՝ Կրօնական ժողովոյ անդամ լինելով,
վարչութեան նստումէ, հետևաբար լաւ
կընէ եթէ իւր այս դիտողութիւնն ուղղակի հոն
ներկայացնէ :

ՏԻՐ ՄԻՆԱՍԵԱՆ Վ. ՎՐԳ. — Լաւ, բայց
պէտք է միտնգամայն յիշել որ Հիւանդանոցի
Հոգաբարձութիւնն վարչութեան Խօսոն ժողո-
վէն չընտրուիր, այլ ուղղակի ֆաղտքական
ժողովէն :

ԱՂԱՐԷԳԵԱՆ Մ. ԷՖ. — Ատենապետ էֆ.
կը զարմանամթէ ինչպէս թող տուիք Վաշան
վարդապետին խօսիլ և դիտարկելիք :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Վաշան վարդապետ
կանոնական դիտողութեան մը համար միայն
խօսք ուղած էր, հետևապէս չէի կրնար մեր-
ժել : Իսկ խօսելէն վերջը իրեն ըրած դիտո-
ղութիւնն պէտք է զձեզ գոհացնէ :

Զայս յայտարարելով, Ատենապետ էֆ.
Կայլածոց և Համարակազմութեան Դիւանոց
տեղեկագիրն Ա. եղրակացութիւնն որ է՝

« Աղգային ժողովն յանուն Հայոց
Թուրքիոյ իւր երակտագէտ և շնորհա-
պարտ զգացումը կը փութայ դնել յօտս
Գահոյից վեհափառ և աւատագութ
Սուլթանին մերոյ, որ խղճաւով աղգային
Հիւանդանոցի պատասպարելոց վրայ, չը-
նորհ ըրաւ վերահաստատան ռական

հացն ու մին, որուն համար, ինչպէս
նաև Նորին վեհափառութեան առ Սղզն
Հայոց ցուցցած հայրական սիրոյն և
ինամոց համար պարտական եմք միշտ
օրհնել զկայսր մեր Օգոստապօա Սուլ-
թան Համիտ Բ. և աղօթել վասն երկա-
բութեան թանկագին կենաց Նորա . և
կը յանձնարարէ Ամեն, Ս. Պատրիարք Հօր
և Աղգային վարչութեան զայս որդիական
զգացում մեր մատուցանել Նորին վե-
հափառութեան, արժան դատուած ե-
ղանակաւ » :

Ժողովոյ բուէին կենթարկէ զոր ԿԸՆԴՈՒՆԻ
յոտնկայս :

Այս Ատենապետ էֆ. բուէի կը դնէ տե-
ղեկարոյն Բ. եղրակացութիւն, որ է՝

« Աղգային ժողովն, Հիւանդանոցի
Հոգաբարձութեան համարատուութեանն
առթիւ, պարտ կը համարի օրհնել և
մեծարել զյիշատակ նոյն հաստատու-
թեան անմահ հիմնադրին Պէզճեանի,
Տատեան, Պալեան և այլ նշանաւոր բա-
րեբարաց, կտակարարաց և անցեալ բո-
լոր աշխատարաց և հոգաբարձու-
թեան » :

Զոր ժողովն ԿԸՆԴՈՒՆԻ յոտնկայս :

Նոյնպէս Ատենապետ էֆ. բուէի կը դնէ
տեղեկագիրն երրորդ եղրակացութիւնն, կը-
ցելով անոր Գորզէն էֆէնտիի կողմանէ նա-
խագէս ներկայացեալ բանաձևն որ է,

« Աղգային ժողովն նկատելով այն
լանքերն և հայրական հօգածութիւնն
զորս ՚ի գործ կը դնէ Ս. ֆրիչեան Հիւան-

դանոցի Պատ. Հոգաբարձութիւնն ՚ի դարմանս անդ պատուարեալ ազգային հիւանդաց որբոց և այլ բազմակարօտ թշուառաց որպէս և վերջին անգամ հրատարակեալ ընդհանուր վիճակացոյց Տեղեկագրէն վերահասու լինելով Հայ ազգի բարեգործական կարևորագոյն հաստատութեան բարուք ընթացիցն ՚ի մասին առողջական և բարոյական խնամոց, կը յանձնարէ իւր Վարչութեան որ, յանուն Ազգ. Ժողովոյ, շնորհակալութիւն մատուցանէ Հիւանդանոցի Պատ. Հոգաբարձութեան :

Որ ն յայտս ԿԸՆԻՈՒՆԻ Ժողովն ձեռամբարձով :

Իսկ տեղեկագրոյն շորորդ եղրակացու թիւնն, այն է՝

« Ազգային Ժողովն կը յանձնարարէ Վարչութեան անցեալ 1883 ամի հաշուեցոյցն, և 1884 ի Ելմտացոյցն ստանալով Պատ. Հոգաբարձութենէն մատուցանել առ ինքն. ուշադրութեան առնուլ Համարատուութեան տեղեկագրին մի բանի կէտերը, որք կը վերաբերին ազգային մարմնոց Հիւանդանոցի մոմարանէն առ և տուր ընելու յորդորանաց, եկեղեցեաց մէջ տօնական օրեր ՚ի ձեռն պատուաւոր անձանց պնակաց շրջադալութեան, և անցազրի հասութից նուազութեան, որ գրեթէ ոչնչանալու վրայ է եղեր» :

ԸՆԻՈՒՆԵՆԼՈՎ կը յէ առ Վարչութիւն ՚ի գործադրութիւն :

5.

Հեռագիր ՚ի Ս. Էջմիածնէ Էս հարցագիր Երեսիխան Աւետիս Էֆենտի Թնկրեանի .

ԱՏԵՆԱՌԵՏ ԷՅ. — Էջմիածնոյ Միտաւնից սմանց կողմանէ շնորհաորութեան հեռագիր մը ուղղուած է Ազգային Ժողովոյս Ամեն. Տ. Ներսէս Սրբազան Պատրիարք Հօր Կաթողիկոսական ընտրութեանն առթիւ : Թէև այն հեռագիրն պաշտօնական հանդամանք մը չունի, բայց ըստ որում Ազգային Ժողովոյ ուղղուել է, ուստի իբր ՚ի տեղեկութիւն կը փութած հազարէլ Զեղ զայն :

Առ Ազգային Ժողովն Հայոց Թուրքիոյ .

կը փութամբ ներկայիս յայտնել մեր անկեղծ խնդակցութիւնն Տ. Ներսէս Պատրիարքի ՚ի դահ Կաթողիկոսական բարձրացմանն առթիւ :

Ստորագրութիւնը
Առաջնորդ Խարապաղի
Գրիգոր Արքեպիս.
Անդամք Սինօղի
Յովակիմ Եպիսկոպոս

Խորէն Վարդապետ Ստեփան Վարդապետ
9 Մայիս 1884

ԱՏԵՆԱՌԵՏ ԷՅ. — (Շարունակելով)
Նոյնպէս Կաթողիկոսական ընտրութեան խընդրոյն առթիւ Երեսիխան Թնկրեան Աւետիս Էֆենտի հետևեալ հարցումն ըրած է :

Վսեմաշուք Տէր Ատենապետ Ազգ. Երեսիխանական Ժողովոյ .

Խնդիր է գիտնալ թէ Ս. Սինօղին, Կաթողիկոսական ընտրութեան նկատմամբ, Թուրքիոյ Երեսիխանական Ժո

զրկոյն քուէարկած երեք արժանաւոր ընտրելիները՝ իբր ցա՛նկ մը նկատած է թէ քուէից քանակութիւնն ալ ՚ի միասին հաշիւ առած :

Եթէ այս երկու նշանաւոր պարա. դաներ նկատողութեան առած է, ար. դարեւ խիստ գովելի է. իսկ թէ հա. կառակ Ազգ. Ժողովոյ Ապրիլ 2 ի հան. դիւսւոր նիստը, 1866 ի դրութեան բարեփոխութեան, տարրեր եղանակաւ մ՚ի գործ դրուած է, որ բոլորովին կըր. նայ հակառակ լինել Օսմ. մեծազօր Տէ. րութեանն Հայ—Ազգին շնորհուած Սահ. մանագրութեան ոգւոյն և Թուրքիոյ Հայ Ժողովրդեան դարաւոր ամբռնա. վարելի իրաւանց, զառնը ամեն չը գիտնալով ինչ կերպ լինելը, կուգամ խոնարհաբար Պատ. Ժողովոյդ խորին ուշադրութիւնը դարձնել այս ամենա. կարեւոր խնդրոյն վրայ, փափաքելով իմանալ ՚ի պաշտօնէ, որմէ որ անկ է, թէ ինչպէս հաշտարար եղանակաւ մը ՚ի գործ դրուած է այսպիսի սրբազան ընտ. րութիւն մը, ՚ի գոհունակութիւն հա. մայն Հայոցս :

Ազգային Երեսփոխան
Աւետիս Թնկրեան

18 Մայիս 1884
Կալաթա

(Յե՛ր ընդերցո՛ւմ)

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՃ. — Ազգային Ժողովս տա. կաւին ՚ի պաշտօնէ տեղեկացած չլինելով Կա. թողիկոսական ընտրութեան արդեանց և պա. րագայից, և թէ յարմար Մը դասէ ժողովք, թէ ներկայացեալ այն հարցադիրն և թէ հե. ուղղիւն կը յղեմք Կաթողիկոսական Յանձնա. ժողովոյն դարձան տեղեկագրելու համար :

ԻԶՄԻՐԼԵՆ Տ. Մ. ԵՊՍԿ. — Ատենա՛պետ էֆէնտի, խնդիրներ կը յանձնարարէք Կաթո. ղիկոսական Յանձնաժողովին, լայց գիտէք թէ Ս. Պատրիարք Հայոց որ Յանձնաժողովոյն Նա. խագահն է, այժմ Կաթողիկոսական առաջին ընտրելին լինելով չլինար Յանձնաժողովն ՚ի նիստ դումարել և նախագահել : Հետեւորար կառաջարկեմ որ Նախագահի պաշտօն յանձ. նուի Գեր. Սէֆէրեան Սիմէօն Սրբազան Հօր, որ օժման կարգաւ երկրպագոյն ետխակոպան է, ՚ի նիստ դումարելու համար Յանձնաժողովն :

Ժողովն միաձայնութեամբ համակերպելով Ատենապետ էֆէնտիի և Իրժիրեան Սրբազա. նի առաջարկութեանց, ԿՈՐՈՇԷ Կաթողիկոսա. կան Յանձնաժողովոյն յղէլ յիշեալ երկու զը. րութիւններն, Գերապատիւ Սիմէօն Սրբազանի յանձնելով Նախագահի պաշտօնն :

6.

Տեղեկագիր Բաղ. Ժողովոյ Թուրքասար գիւղի Յակոբեան եղբարց խնդրոյ մասին

Ատենապետ էֆէնտի Ժողովին կը հաղոր. դէ, յատաջագոյն՝ Երեսփոխան Մէլիբեան էֆ. ի կողմանէ Արաստիոյ Թուրքասար գիւղի Յակոբ. եան և զբայց մասին առ վարչութիւնն եղած մի հարցման տեղեկագիրն :

Մեծապատիւ Ատենապետ էֆէնտի
Ազգ. Երեսփոխանական Ժողովոյ .

Ազգային Վարչութեան Բաղ. Ժողո. վըն ստացաւ Մայր—Իւանիդ Հոկա. 25 ամաթուով պաշտօնագիրն, որով Սե. բաստիոյ Թուրքասար գիւղի ազգայնոց կողմէ Յակոբեան եղբարց մասին մա. մատուցեալ բողոքադրոյ մը պատճէնն յղած էիք, հաղորդելով ժիանգամայն

երեսիրտան Մէլիքեան էֆէնտիի կողմէ այս մասին տեղի ունեցած այն հարցումն թէ՛ յիշեալ եղբարց նկատմամբ նախորդ վարչութեան տուած որոշումը մինչեւ ցարգ ի նշու գործադրուած չէ :

Գաղաքական ժողովը կուգայ ահաւասիկ պատասխանել սոյն հարցման և պարզել խնդիրն առաջի Ազգային ժողովոյ :

Ազգային նախորդ վարչութիւնն յիշեալ գիւղի ազգայնոց կողմէ իրենց ազգակից և գիւղակից Յակոբեան երկու եղբարց գէմ մատուցեալ բողոքներն և այս մասին վիճակին գաւառական վարչութեան կատարած քննութեան տեղեկագիրն յատուկ Յանձնաժողովոյ մը միջոցաւ ի քնն առնելէ յետոյ՝ նոյն Յանձնաժողովոյ տեղեկագրոյն եղբակացութեան համաձայն կորոչէ յիշեալ երկու անձերն՝ իրը միասակար ժողովրդեան զրկել իրենց ընտրողութեան և ընդունելութեան իրաւունքէն, և միանգամայն անոնց նոյն գիւղէն հեռացումն հարկ դատելով՝ կորոչէ որ այս մասին պէտք եղած օրինական միջոցներն ՚ի գործ դըրուին : Նոյն ժամանակ մայրաքաղաքս գտնուելով նաեւ Սեբաստիոյ նորընտիր կուսակալ վսեմ՝ Ռիֆաթ վաչան Պատրիարքարանը կը փութայ յիշեալ Յակոբեան եղբարց ընթացից նկատմամբ Նորին վսեմութեան կարեւորն զեկուցանել, և խոստում կընդունին Նորին նսեմութեանէն անոնց նկատմամբ տնօրինել վարժարանն, երբ եղած բողոքներն ըստ օրինի հաստատեն բողոքարկուք, որք յանձն կառուուն փոխանորդ մը կարգելով իրենց բողոքները ներկայացնել վսեմ՝ կուսակալին, և հետեւապէս Ազգա-

յին վարչութիւնն 1882 ապրիլ 12 թուականաւ պաշտօնագրով մը Սեբաստիոյ Գեր. Առաջնորդին հաղորդելով իւր որոշումն և վսեմ՝ կուսակալին հետ կատարած բանակցութեանց արդիւնքն, կը յանձնարարէ զրկել յիշեալ Յակոբեան եղբայրներն ընտրողութեան և ընտրելութեան իրաւունքէ և միանգամայն տեղական կառավարութեան մօտ պէտք եղած միջոցներն ՚ի գործ դնել, որպէս զի թուղլսաւոր գիւղացւոց բողոքն արգարութեամբ քննուի, և այդ անձինք հեռացուցին նոյն գիւղէն : Միանգամայն 1882 Մայիս 4 թուականաւ նամակ մը եւս կը գտնուի Սեբաստիոյ վսեմ՝ կուսակալին, և կը խնդրուի որ չնորհ ընէ անաչառ քննութիւն ընելու և գանգատանաց վերջ տալու : Սոյն տնօրէնութիւններէն յետոյ մայրաքաղաքս պանդըխտող թուղլսաւոր գիւղացիք ոմանք դանդաւատ բանալով թէ Յակոբեան եղբարց մասին տրուած որոշումն չէ գործադրուած, թէ յիշեալ եղբարք պաշտօնական անձերէ կը պաշտպանուին, և թէ գիւղացիք անոնց կեղեքմանց ենթարկուած են, սոյն գանգատը Սեբաստիոյ Գեր. Առաջնորդին կը հաղորդուի, և բացատրութիւնն կը խնդրուի 1882 Հոկտեմբեր 20 թուականաւ պաշտօնագրով մը, և այս մասին Նորին Գերապատուութեան կողմէ հաղորդուած տեղեկութեանց վրայ Աւեն. Սըբազան Պատրիարքը սոյն խնդրոյն կարգադրութեան համար վերստին յանձնարարական նամակ մը կուղղէ առ վսեմ՝ կուսակալն, 1883 Յունվար 18 թուականաւ, և յատուկ գրով մը կը յղէ Գեր. Առաջնորդին, յանձնարարելով որ մատուցանէ զայն

Նորին Վսեմութեան, և դորձադրութեան հետամուտ լինի: Սակայն բողոքարկու թուղլանարցիք կը կրկնեն իրենց գանդաճներն, և մասնաւորապէս տրտունջ կը բառնան Սերատոիոյ Առաջնորդական փոխանորդին դէմ թէ՛ Յաւիտեան եղբարց պաշտպան կը կանգնի, և արգելք կը լինի անոնց նկատմամբ տեղի ունեցած որոշման դորձադրութեան: Այս գանդաճն վերստին կը հարգորդուի Գեր. Առաջնորդին, և կը յանձնարարուի պարտու պատշաճն ՚ի դորձդնել, որպէս զի յիշեալ գիւղացւոց բնըններն որ պարբերաբար կը նորոգուին, վերջ գանեն միանգամ ընդ միշտ թուղլանարցիք Քաղաքական Ժողովոյս պաշտօնավարութեան միջոցին՝ գարձեալ տրտունջ կը բառնան թէ՛ Սերատոիոյ Գեր. Առաջնորդն անդորձադրելի կը թողու Վարչութեան որոշումն, և պաշտպան կը կանգնի Յակոբեան եղբարց, Քաղ. Ժողովն այս գանդաճանաց վրայ կը փութայ տեղեկութիւն քաղել նախորդ անօրէնութեանց և դորձողութեանց վրայ, և իրաց վիճակին հասու լինելով 1883 Յուլիս 7 ին հեռագիր կուղղէ Գեր. Առաջնորդին, և ծանուցանելով գիւղացւոց տրտունջներն՝ կը հրահրէ զինքն վարչական որոշմանց գործադրութեան արդեանցը վրայ փութով տեղեկութիւն տալու, և Առաջնորդն այս ստիպողական յանձնարարութեան վրայ հեռագրական պատասխանով զոր ուղղած է նոյն ամսոյ 11 ին, կը խոստանայ զրկել սոյն խնդրոյն տեղեկագիրն, որ կը համի ՚ի Պատրիարքարան Յուլիս 14 թուականաւ, Գեր. Առաջնորդը սոյն Տեղեկագրով կը ծանուցանէր որ Աղգային

Կեդր. Վարչութեան որոշումը հարգողած է արդէն Յակոբեան եղբարց և իրենց զիւղակցաց, և պատուիրած է ըստ այնում՝ շարժիլ, թէ իւր բացակայութեան միջոցին Գուկէրի Գայմապամութիւնը ընտրելեաց յանկին մէջ գրեր է զՅակոբեան, թէ նոյն իսկ իւր զիւղացիք քուէտուէր են անոր, և իրենց մէջ երկու կուսակցութեան բաժնուած են բայց և այնպէս ինք ոչ միայն դադրեցուցեր է զՅակոբեան պաշտօնավարութենէ, այլ և ստորագրութիւն առեր է անկէ զիւղէն եւնելու, պայմանաւ որ զիւղացիք զնոց առնուն իւր անշարժ կալուածներն հետեւեալպէս զիւղացիները հրահրեր է դորձադրելու սոյն պայմանն. սակայն հակառուքը պահանջը և ողնքը են որ Յակոբեանը բանտարկութեամբ պատժուին, թէ և ոչ որ յանձն առեր է դատախազ կանգնիլ ակն յայտնի, և այս տեղեկութեանց կը յարէր Գեր. Առաջնորդն թէ՛ սառանց դատախազին առանց բողոքադրոյ և դատախազոյ բանտարկել զոր ոչ օրէնք կը ներէն և ոչ միջնորդական լծագրիւր:

Քաղաքական Ժողովը Սերատոիոյ Գեր. Առաջնորդին սոյն տեղեկութեանց վրայ՝ 1883 Հոկտ. 4 թուականաւ պաշտօնավարով յանձնարարեց Նորին Գերապատուութեան նախ՝ Աղգային նախորդ Վարչութեան որոշման համաձայն թող չտալ որ Յակոբեան եղբայրներն ընտրող և ընտրելի լինին, և կտրեան պաշտան ձեռք բերել Աղգային և կատարութեան ժողովոց մէջ, և երկրորդ՝ հրահանգ տուաւ որ երբ բողոքարկու զիւղացւոց կողմէ դատախազի յիշեալ եղբարց դէմ դանտըր թուղլասար զիւղէն

հեռացնելու համար, չլլանայ ընծայել բողոքողաց պէտք եղած պաշտպանութիւնն օրինաւորութեան սահմանին մէջ, որպէս զի անոնց իրաւունքն երեւան ելնէ, և պարտ ու պատշաճն տնօրինութիւն:

Քաղաքական ժողովն սոյն խնդրոյն վիճակն պարզելով այսպէս առաջի Պատ. ժողովոյդ, աւելորդ կը համարի ըսել որ իւր կողմէ կարեւորն չէ զլացած 'ի գործ դնել այս մասին, և կը յաջորդէ միանգամայն Պատ. ժողովոյդ, 'նոյն իսկ Սեբաստիոյ Գեր. Առաջնորդին 18 Նոյեմբեր 1883 թուականաւ մէկ վերջին գիրն յարակից երկու թղթերով, որք կը վերաբերին սոյն խնդրոյն:

Մնամք յարգանք

Ի դիմաց Աղգ. Վարչ. Քաղ. ժողովոյ
 Վ. Ատենազարի Ատենապետ
 Գ. Պապօեան Ս. Մարտոսեան
 19 Ապրիլ 1884
 Կ. Պօլիս

Ամենապատիւ Բարձր. Սրբազան Հայր Նախագահ և Վսեմ. Տէար Ատենապետ Ընդհանուր ժողովոյ.

Մայրաքաղաքս գտնուող 'Տուղասարցի պանդուխտ Ազգայնոց կողմանէ Յակոբեան եղբարց դէմ Պատ. ժողովոյդ մատուցած բողոքին վրայ ինչ ինչ գիտողութիւններէ յետոյ, ցաւ է ըսել որ Մեծ. երեսփոխաններէն ոմանք թոյլ և կողմնակալ բառեր արտասանելով զվեց դատափետել ջանացեր են յատենի երեսփոխանական Պատ. ժողովոյ առանց խնդրոյն ստուգութեան հետամուտ լինելու, մեր 'ի Պօլիս գտնուած պահուն Յակոբեան եղբարց գործոց նկատմամբ

կազմեալ Յանձնախմբի արձակած որոշումը մեզ հաղորդած էին, և մեք յղեցանք զայն 'ի Սեբաստիա փոխանորդի մերում 'ի գործադրութիւն, սակայն ըստ բանի փոխանորդի մերոյ՝ թէեւ բազմիցս հրաւեր կարգացած է դատախազացն ներկայել Առաջնորդարան, բայց հրաւերին ոչ անձամբ և ոչ դրաւոր պատասխանել ուզած են, վերջպէս մինչ յ'վերագարձ մեր 'ի Սեբաստիա՝ խնդիրը առկախ մնացած էր, իսկ երբ ժամանեցաք 'ի վիճակս քիչ օրէ վերջ կոչեցաք Յակոբեանք հանդերձ դատախազներովը հաղորդելով 'նոյս Յանձնաժողովոյ վերջին որոշումը յատենի Վարչութեան, որ էր այսուհետեւ Յակոբեանք ընտրող և ընտրելի լինելէ իսպառ դատրին՝ և միանգամայն զիւղէն հեռանան. և սոյն որոշման համեմատ մեր 402 թուահամարաւ տեղեկագիրը հանդերձ զիւղէն հեռանալու համար տուած խոստմնագրով յղեցաք Ձեր Բարձր. Սրբազնութեան որոյ ճիշդ ընդօրինակութիւնը 'ի ծոց գրոյս ներփակեալ է, մեք որ արգիլած էաք զերենք ընտրելի և ընտրող ճանչցուելէ վերստին Հաֆիքի գայմագամութեանը միջցաւ ընտրելի կ'նշանակուի 'նոյն գայմագամութեան Վարչական ժողովոյ (իտարէի) անդամ՝ և Վսեմ Կուսակալը ընտրութիւնը հատուտելով հրամանագիրը կը զրկէ. զայս իմանալով կոչեցաք Յակոբեանք, խել մը սաստ և յանդիմանութիւններ ընելէ զկնի իսպառ դատրեցուցաք. ինքն եւս խոստացաւ չ'չարունակել, իսկ 'ի վերջոյ դարցեալ շարունակելուն պարտաւորեցաք անմիջպէս Վսեմ Կուսակալին դիմելով հաղորդել Պօլսոյ Աղգ. Վարչու-

Թեան զանոնք ընտրող և ընտրելի լինելէ զրկելն՝ և հետեւեալս զիւղէն հեռացնելու որոշումն : Բայց Նորին Վսեմ. յիշեալ հրամանագիրը կանխաւ զրկած լինելուն ծանր թուեցաւ իւր հրամանագիր յետս կոչել : Աւելորդ չեմ համարել և զայս յայտարարել Վսեմ. կուսակալ յիշեցուց մեզ թէ մինչև որ արդարութեան դատարինի վճուաւ չդատապարտուի, իբրև յանցաւոր չ'նկատուեր, այսու հանդերձ մեր կարի ստիպմանց մրայ խօստացաւ առաջիկայ տարին ընտրող ու ընտրելի ըլլալու հանգամանքէն զրկել և, ինչպէս որ ահա մտտերս Յակոբեան թերութիւնի աղբահամարութեան պաշտօն յանձնուած էր թուական, կառավարութեան պէտք եղածը խօսելով դատրեցուցաք : Գալով Յակոբեանի, խօստմնագիրը տալէն մինչև ց'այսօր իրեն հակառակորդաց շարունակ հրաւէր կարդացած եմք ներկայել Առաջնորդարանս, որպէս զի Յակոբեանց կալուածք բախու առնելով գիւղէն հեռանալը դիւրացնեն, բայց ոչ մէկը եկած է մինչև ց'արդ :

Արդ Ամեն. Սրբազան Տէր, մեր յառաջագոյն զրկած Յակոբեաններուն նկատմամբ տեղեկութեանց պարունակութեանէն և թէ ներկայ տեղեկութեանէս կերեւի մազաչափ պաշտպանութեան կամ կուսակցութեան նշոյլ մը, չեմէ երեւի, պատրաստ եմ ինքզինքս մասնուն ի դատապարտութիւն, ապա թէ ոչ արդարութեան և խղճի օրինաց հակառակ է բողոքովին միայն մէկ կողմէն լսելով երկար տարիներէ հետէ Եկեղեցւոյ և Աղգին հաւատարմութեամբ անձնուիրաբար և խղճի մտօք ծառայող Եկեղեցականի մը վրայ կողմնակալութեան կասկած յարուցանել որ զաւայլին է յատենի Աղգ. Պատ. Ընդհանուր Ժողովոյ. 'ի կարեւէր ցաւ սրտի, նա մանաւանդ խիստ ցաւալի եղած է այն կէտը որ Աղգ. իշխանութիւնը փորցառութեամբ

դիտնալով հանդերձ Հայաստանի դաւառաց մէջ բազմադարալ բեռանց տակ ընկեալ պաշտօնէից դժուարութիւնք և այս տեսակ հարուածեալ պարագայի մը մէջ ալ բողոքովին բանիւ անտարբեր գըտնուելին :

Մեր զայս խոնարհ դիտողութիւն Աղգ. Ընդհանուր երես. Ժողովոյ յուշադրութեան մատուցանելով մնամ միշտ անձնուէր Աղգիս և Ձեր Բարձր. Սրբաղութեան :

Պետրոս Եպիսկոպոս
Սերաստիոյ

18 Նոյեմբեր 1883

յԱռաջ. Հայոց Սեբաստիոյ

Գերաշնորհ Սրբազան Հայր

Արդարեւ կեանքը մեզ համար ծանծայլի եղաւ մեր գիւղի մէջ, վասն զի Պատրիարքարանի հրամանաւ և Ձեր Սրբաղութեան յաճախակի գրելովն կը պարտաւորիմք միշտ ամեն ինչ երեսի վերայ թողած երթեւեկել Սեբաստիա, Յայտնի է արդէն երկրագործին համար բացակայ լինիլ իւր գիւղէն քանի գըժուարին և որչափ կորստաբեր է, վասն որոյ Սրբազան Հայր, այս շարժուն վիճակի մէջ կը մնայ ինձ ինդրել Ձեր Գեր. Հայրութենէ, որպէս զի հաճիք հըրամայել մեր հակառակորդաց գնել անշարժ կալուածներս՝ և ես ազատ լինիմ ընակութիւն հաստատել ուրիշ ուր որ կամիմ ըստ ազատ օրինաց բարեխնամ Տէրութեան, Այս է իմ վերջին որոշում իմ 28 անձէ բաղկացեալ թշուառ ընտանեացոյ համար. Այս գաղթականութեամբ կ'կամիմ փախուստ տալ հակառակորդաց դատաւարութենէ, միայն թէ իմ դատախազք պէտք է խնդիրն Աղգային կերպարանքէ դուրս և 'ի բաց նկատելով դորժեն :

Յարութիւն Յակոբեան
Թուզաւարցի

10 Յուլիս 1883 Սելաւս

Ամենապատու Բարձր Սրբազան Հայր :

Թուղասար գիւղացի Ազգայնոց Երեւնոց գիւղակից Յակոբեան եղբայր համար մատուցած բողոքադրը, վարչութեանդ յայտ մասին 'ի քննութիւն Յանձնաժողովոյ յանձնել, 'ի նոյն մասնախմբէ տեղեկագիր գալ և վարչութեանդ տեղեկադրին յեղով Յակոբեան եղբայր Ազգային ընտրելի և ընտրողական իրաւունքներէ զրկուած և 'ի Թուղասար գեղջէ արտաբերու վնասով ըրած վճիռ կամ որոշումը մեզ 'ի գործադրութիւն հարգած էիք, և մեր յատենի ժողովոյ հարդրեցաք յիշեալ Յակոբեանց և իւրեանց գիւղակցաց, և սլահանջեցանք որոշման համաձայն վարուել :

Գալով իւր ընտրելի հանդիսանալոյն՝ մեր բացակայութեան ատեն Գոջիւտարի գալմադամութիւնը զայն ընտրեցեաց յանկին մէջ դասեր էր, գործանալին այս է որ իւր գիւղացիք եւս նմաքուէ տուած են, բայց և այնպէս դատրեցուցանք զինքն, (չառ է ասել որ գիւղի բնակչաց մէկ մասը Յակոբեան և մէկ մասը հակոյակոբեան եղած են, և այս պատճառաւ գործադրութիւնք կերկարին և զմեզ կը շուտնշենն) զի արդ և իցէ այս անգամ իւր վրայ ծանրանալով հեռանալու ներփակեալ ստորագրութիւնը ստացանք, և զգիւղացիս 'ի ըրադք կոչեցաք սրպէս զի անոյ կառուածները նոցա գնել տամք և զինքն հեռացնել տամք 'ի գեղջէ, հարուակորդք կը սլահանջեն որ Յակոբեան բանտարկութեամբ պատժուի, և կը սնդեն այդմ այս տեղեկագրոյ յեղով, և ոչ որ ակն յատենի դատախազ կանգնել կուզէ, բայց գիտէք Սրբազան Տէր որ առանց բողոքադրոյ առանց մէկ դատարանի մը յանձնուելու, առանց դատարանի վճռոյ մը զոր բանտարկել անկարելի է, և շին ներեր օրէնք, և շին զօրեր միջնորդութեան թաղրիք :

Մանուցանելով զայս մնամ միշտ անձնուէր Զերդ բարձր Սրբազնութեան :

Կի Յուլիս 1883

Սլաւաջ. Հայոց

Սրբաստիոյ

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՑ. — Լսեցիք վարչութեան տեղեկագիրն, եթէ ժողովը բաւական կը համարի տրուած բացատրութիւններն, խնդիրն կը փակուի, իսկ եթէ գոհ է, կանցընեմք զայն խնդրոյ կարգին մէջ :

ՄԵԼԻՔԵԱՆ Մ. ԷՑ. — Իրը հարցման ատէր, վարչութեան բերած այս տեղեկագիրն գոհացուցիչ չեմ գտներ, և հարցումս հարցադրման փոխելով կ'առաջարկեմ որ ըստ օրինի խնդրին անցնի Օրակարգ :

ՄԵԼԻՔԵԱՆ Մ. ԷՑ. — Այն օրինական յայտարարութեան վրայ, ժողովն Յակոբեան եղբայր մասին վարչութեան տեղեկագիրն կանցնել Օրակարգն :

Գ.

Որոշումն Օրակարգի .

Այս, Գիւտարի ստաջորկութեամբ, ժողովն յաջորդ նստի Օրակարգն ԿՈՐՈՇԷ հետեւեալ կերպիս :

1. Տեղեկագրիք Համարակազմութեան Գիւտարի վերայ Ազգային Կեդր. Սնտապոյցի :
2. Պատրաստութիւն Աղբիւրի 'ի սլատուսիսն Նախադատական բացման ճառին :

Ատենան կը վերնոց ժամ 40ին : յաջորդ նիստն 13 օրէն զուամբըւո որոշմամբ :

Ատենադպիր

Ատենապետ

Յ. ԱՐԱՎԱԿՈՒՆ

Տ. ԵՌԱՍՈՒՅԵԱՆ

ԱՋԳԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԴՍՄՔ ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՑ

1.	Տ.	Խորէն	Արքեպս.	Նար—Պէյ	Ա. Արեւ-դէր
2.	»	Սիմէոն	Եպս.	Սէֆէրեան	Բ. »
3.	»	Մատթէոս	»	Իզմիրլեան	
4.	»	Գարեգլին	Վրդ.	Թաթարեան	
5.	»	Վահան	»	Տ. Մինասեան	Ա. Արեւ-դէր
6.	»	Տաճատ	»	Ոսկանեան	Բ. »
7.	»	Յակոբ	»	Ա. Փափազեան	
8.	»	Յովհաննէս	»	Արշարունի	
9.	»	Յովհաննէս	Գհյ.	Մկրեան	
10.	»	Սահակ	»	Տ. Մարգսեան	
11.	»	Սուքիաս	»	Ստեփանեան	
12.	»	Գրիգոր	»	Աճէմեան	
13.	»	Խորէն	»	Փէհլիվանեան	
14.	»	Կարապետ	»	Սէթեան	

ԱՆԴՍՄՔ ԳՍՂԱՔՕԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՑ

1.	Ազնաւորեան	Յովհաննէս	Էֆէնտի	
2.	Այվազեան	Տօք. Նշան	»	Բ. Արեւ-դէր
3.	Գըլրճճրեան	Գէորգ	»	
4.	Թորոսեան	Յովհաննէս	»	Ա. Արեւ-դէր
5.	Խըտըրեան	Գրիգոր	»	
6.	Խօրասանճեան	Թովմաս	»	
7.	Հազարեան	Կարապետ	»	
8.	Հալաճեան	Բարսեղ	»	Բ. Արեւ-դէր
9.	Մաքսուտեան	Սիմոն	Պէյ	Ա. »
10.	Մամիկոնեան	Միքայէլ	Էֆէնտի	
11.	Պապօսեան	Պապի	»	
12.	Սթիմարաճեան	Գէորգ	»	
13.	Փէշտիմալճեան	Տօքթօր Տիգրան	»	
14.	Բիւրքճիխանլեան	Կարապետ	»	

ՊԱՐՈՒՆԵԿՈՒԹԻՒՆ

Օ Ր Ա Կ Ա Ր Գ

- Ա. — Վաւերացունն նախորդ նստի ատենագրութեան .
- Բ. — Կազմութիւն Նախաքննիչ զիւանաց .
- Գ. — Ատենական գործողութիւնք .
1. — Հրաժարագիր երեսփոխանութենէ Պապի Էֆ. Պապօսեանի .
2. — Հրաժարագիր Վարչութեան Քաղ. Ժողովոյ .
3. — Տեղեկագիր Համարակալութեան զիւանի ի վերայ Կեդր. Ելմտացոյցի
4. — Տեղեկագիր Կալուածոց եւ Համարակալութեան զիւանաց ի վերայ վիճակացոյց Տեղեկագրի Ս. Փրկչեան Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան .
5. — Հեռագիր ի Ս. Էջմիածնէ եւ հարցագիր երեսփոխան Աւետիս Էֆ. Քնկրեանի .
6. — Տեղեկագիր Քաղ. Ժողովոյ Թուղասար գիւղի Յակոբեան եղբարց խնդրոյ մասին .
- Դ. — Արուունն Օրակարգի .